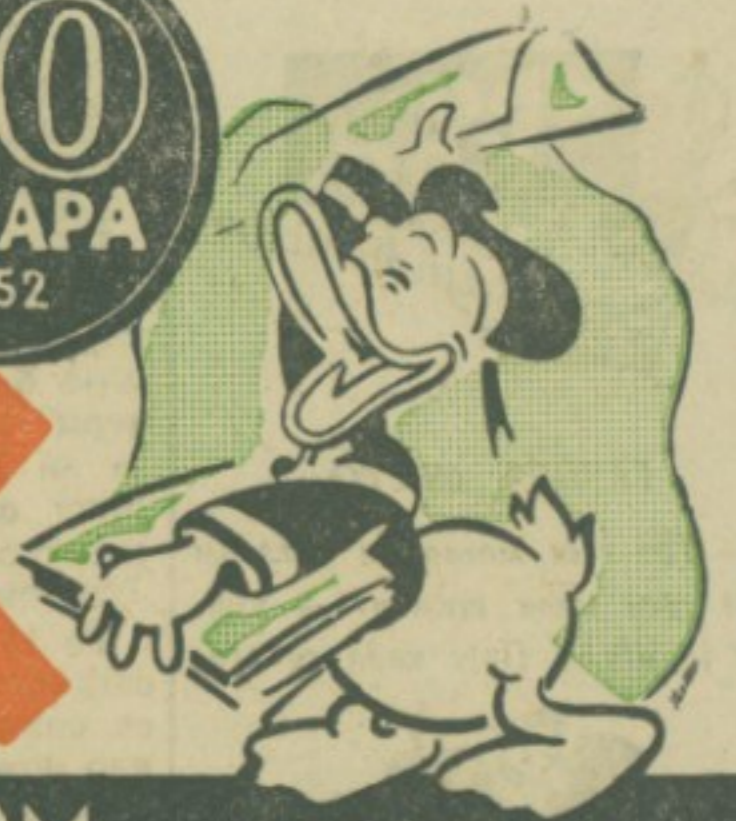

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXII — Број 469
Субота, 24. децембар 1960.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У
ОВОМ
БРОЈУ

ФЛАШ ГОРДОН

И НИКО НЕ
ЗНА ДА СМО
ОВДЕ...

... БУКВАЛНО
ОСУЂЕНИ
НА
СМРТ!

НА УЛИЦИ...

ОРТО МРТАВ...
САД И АНГОР!
ЗАТРОВАНИ
СМО! УПО-
МОМ!

ПОЛИЦИЈ-
СКА КОЛА
ПРЕД КРИ-
МОМ!

УПОМОГ! ВОДИТЕ
НАС У БОЛНИЦУ...
БРЗО... УМИРЕМО...
ФЛУОРАНИ-
ЈУМ...

ФЛУОРАНИЈУМ?
ЗОВИ ШТАБ ПОЛИ-
ЦИЈЕ, РОНЕ! УХВА-
ТИЛИ СМО ПРО-
ВАЛНИКЕ!

ГДЕ ЈЕ
ФЛУОРАНИЈУМ?
ГДЕ СУ ОСТА-
ЛИ ЧЛАНОВИ
БАНДЕ?

УМИРЕМ... У ПИ-
ТАЊУ СУ МИ-
НУТИ... ВО-
ДИТЕ МЕ
У БОЛНИ-
ЦУ!

РЕЦИ
ПРВО
ГДЕ ЈЕ
ФЛУОРА-
НИЈУМ!

РЕКИ КУ... ДОБРО...
ОСТАВИЛИ СМО ДО-
ЛЕ ДВА ПОЛИЦАЈ-
ЦА... КАЗАКУ ВАМ
ГДЕ ДА ИХ НАЂЕ-
ТЕ... АКО...

РАСО!
ГЛУПА-
ЦЕ!

АКО СЕ ОСЛОБО-
ДИМО ПОЛИЦА-
ЈАЦА... САМИ
ЋЕМО НАКИ
БОЛНИЦУ!

ОХХХ!

РОНЕ!
УХВАТИ ГА!
БРЗО!

РОНЕ!
БРЗО! ПО-
БЕКИ ЋЕ
НАМ!

ОХ! ДОЧЕПАО СЕ КОЛА! НЕ
МОГУ ДА ПУЦАМ НА ЊЕГА...
ПОТРЕВАН НАМ ЈЕ
ЖИВ!

НЕ ПУЦА
ВИШЕ...
МОЖДА ЖЕ-
ЛИ ДА НАС
НАМАМИ У
КЛОПКУ!

НЕ СМЕМО ЧЕКАТИ...
ДВА ЧОВЕКА ИЗЛОЖЕ-
НА СУ ФЛУОРАНИЈУ-
МУ... А ОН МОЖЕ ДА
НАМ КАЖЕ ГДЕ СУ!
НАПРЕД!

НЕ
ПУЦА ВИ-
ШЕ... ПРИ-
ТАЈИО
СЕ...

РОНЕ!
ПОГЛЕ-
ДАЈ!

МРТАВ!
ФЛУОРАНИЈУМ
ГА ЈЕ УБИО!

КАКАВ МАЛЕР!
КАКО САД ДА НАЂЕ-
МО ОНУ ДВОЈИЦУ
НЕСРЕЋНИКА... ХЕЈ!
ЧЕКАЈ...

ИЗ НАШЕГ СПОРТА — ТИГАР
И ГЊУРАЦ — КРАЂА БОСО-
НОГОГ ГЕНЕРАЛА — У СЛИШИ
И РЕЧИ — РАЗНЕ ВЕСТИ
И ЗАНИМЉИВОСТИ

Т.Б./60

НАСТАВИЋЕ СЕ

ГЛУПЉЕ МЕСТО

— Где бих могао да оставим овај свој нови менџер? — упитао је Шилја Пају када су сти-

— Или до шуме где су пошлели на излет.

— Метни га на земљу, — одговори му Паја.

— Ух, на зар ниси могао да ми кажеш неко глупље место?

— Онда га задржи на глави.

ХТЕО ЈЕ ДА БУДЕ ШТЕДЉИВ

То се десило прошле године. Раја на крају школске године није донео баш најбоље оцене, па се ујка Паја врло много љутио.

— Зашто се љутиш? — чудило се Раја. Ти си ми обећао 500 динара ако ми оцене буду добре. Пошто је сада велика скупоћа ја сам хтео по сваку цену да ти уштедим тих 500 динара.

У сред Лондона, код „Викторија кеја“ на Темзи, баш преко пута Скотланд јарда, лежи укотљен један велики брод са три јарбола, који се убраја у најромантичније бродове света: „Дисковери“ капетана Скота којим је он 1801. године предузео прву арктичку експедицију и остао 18 месеци у леду на Јужном полу.

То је брод црн као ноћ и саграђен од најјачег дрвета, са снажним кљуном који је као нож могао да сече лед.

Целе седмице у брод музеј се слободно улази. Од једног морнара енглеске морнарице који је постављен ту као вођа и тумач посетиоцима добићете стручна обавештења о капетану Скоту и његовим официрима, чија имена и слике стоје на вратима кабина у којима су боравили. У великом салону смештени су у витринама предмети, које је експедиција употребљавала: разна опрема, забелешке чланова и један велики комад „пемикана“, концентрисане хране која се бескрајно дуго могла одржати и о којој смо сви читали у њиховим књигама.

Од пре неколико година „Дисковери“ се недељом претвара у школски брод на коме млади људи могу да уче: како се управља бродом, како се разатињу једра, и друге поморске вештине.

МУЗЕЈИ БРОДОВА ШПАГЕТА ГРАДОВА

на који начин треба јести ово јело: како се ти танки, дугачки комади теста уметнички и спретно омогавају око виљушке и приносе устима а да крајеви нимало не висе. Ту се даље сазнаје на колико разних начина може

буде интересовање школске деце за прошлост и њену романтику. Ту су изложени по следњи налази при ископавањима на месту где је некада био стари римски гарнизон и где се сваке године врше даља откривања у ко-

ово јело да се справља, а свака врста посипа се обавезно дебелим слојем рибаног пармезана.

У музеју се добије апетит, а тиме се користе околни ресторани.

У великом индустријском граду Бирмингему у Енглеској, недавно је уређен и отворен музеј само за децу, у једној лепој, великој, старој кући из времена краљице Елизабете I. У њему је приказана историја града са нарочитом пажњом да сви изложени предмети и записи про-

јима добровољно учествује омладина. У музеју се налази јединствена збирка старих ватрогасних справа уз разне необичне записе, као што је на пример — наредба да добровољни ватрогасци при свом послу свака два сата добијају по литар пива. Ово је довело до таквог прилива добровољаца, да је наредба морала убрзо бити укинута.

Ту су стари намештај и ношње као и лепо предмети за свакодневну употребу, многи направљени у самом Бирмин-

гему, од емајла још из 18. века, као и новац и одличја, који се још и данас ту кују.

Када су Холанђани у севе роисточној низији саградили велики насип због чега море више није могло да продире дубоко у копно, нашли су по копане у благу олупине бродова старих стотине и хиљаде година. Бродови су данас обновљени и стоје у великом музеју под ведрим небом са свим својим прибором — ужа дима и једрима, па чак и са товаром да сведоче о старим временима и тадашњој уметности грађења.

Холандија има и једини на свету „Музеј литературе“ смештен у Гренмаркту, најстаријем делу Хага. Ту су сакупљени рукописи, писма, коректуре свих холандских писаца од 1730. године на даље. Више није потребно да онај ко саставља биографију неког чувеног писца тражи материјал по новинама и при ватној кореспонденцији: онде ће наћи све, а ако хоће још да види и писаћи сто или бурмутицу која је омиљеном писцу помогла у инспирацији, стајаће му на располагању као и пописја и портрети чувеног покојника. Врло интересантне су и критике, похвалне или не, које су излазиле у новинама или часописима оног времена. Има ту и записника и уговора између издавача и писца о примљеним хонорарима.

Још један, за одрасле, а нарочито за децу интересантан музеј налази се у Единбургу, престоници Шкотске. Изложене су најразличитије играчке, око 12.000 предмета: лутке и собе за њих свих времена и из свих земаља, почевши од грчких, старих 2000 година до данашњих индијанских лопти од перја, нирнбершких кухиња за лутке, лутака у ношњама балканских земаља, модела старих дечјих железница, поштанских кочија и једрилица и дечјих књига и часописа данашњег времена.

ЗНА ОН ШТА РАДИ

Ухватили Попаја у лову и када су му затражили дозволу, испало је да је дозвола прошлогодишња и да Попај нема права да лови.

— Па ово је дозвола од прошле године! — протестовао је орган власти.

— Па да! — мирно је рекао Попај. — Знам ја шта радим. Мени је познато да ми дозвола не важе за ову годину и зато ловим само оне птице које сам променио прошле године.

КО ЈЕ ЛЕПШИ

Хорације и Белка препиру се ко је лепши: да ли млади људи или младе девојке.

— Ја налазим да су младе де-

војке ипак лепше! — каже на крају разговора Хорације.

— Па природно! — радује се Белка.

— Не природно, него вештачки! — допуњује Хорације.

Ripley's Вероватни или не!

СОЛИМАН I

СУЛТАН ДАМАСКА МОГАО ЈЕ ЗА ЈЕДАН ОБРОК ДА ПОЈЕДЕ ЦЕЛУ КОЗУ 6 ПИЛИЦА ЧЕТВРТ МЕРИЦЕ СУВОГ ГРОЖЂА И 70 НАРОВА БИО ЈЕ ПОВЕДНИК У ЈЕДНОМ ТАКМИЧЕЊУ У ЈЕЛУ — И УМРО ЈЕ ОД ТОГА!

ТРУБЕ

ОД СТАКЛА НАЂЕНЕ У ЛАРШАНУ, У ФРАНЦУСКОЈ, ЛЕЖАЛЕ СУ ЗАКОПАНЕ У ЗЕМЉИ 1.000 ГОДИНА

ДИЈАМАНТ „ФЛОРЕНТИН“

КОЈИ ЈЕ ТЕЖАК 133 1/2 КАРАТА А ЧИЈА ЈЕ ВРЕДНОСТ 1.000.000 ДОЛАРА, КУПИО ЈЕ 1660. ВОЈВОДА ОД ТОСКАНЕ ЗА ДЕВЕТОСТРУКО МАЊУ ЦЕНУ ОД НЕКОГ ЧОВЕКА КОЈИ ГА ЈЕ ОД ЈЕДНОГ УЛИЧНОГ ПРОДАВЦА ДОБИО ЗА СВЕГА НЕКОЛИКО НОВЧИЈА

КИТОВИ СПАСЛИ ГРАД!

ГОДИНЕ 1333. ВЛАДАЛА ЈЕ У ИРСКОЈ СТРАХОВИТА ГЛАД И ГРАЂАНИМА ДАВЛИНА ПРЕТИЛА ЈЕ СМРТ ОД ГЛАДИ. ОД ПРОПАДЛИХ ИХ ЈЕ СПАСЛО 200 КИТОВА КОЈИ СУ ИЗ ИРСКОГ МОРА УШЛИ У РЕКУ ЛИФИ И НАСУКАЛИ СЕ НА ПЕЧАК НА УШКУ ЊЕНЕ ПРИТОКЕ ДОНЕБРУК УСОЈЕНО МЕЂО КИТОВА ТРАЖАЛО ЈЕ ДАВЛИНЦИМА СВЕ ДО ИДУЋЕ ЖЕТВЕ

ТО ЈЕ БИО ПРВИ И ЈЕДИНИ ПУТ ДА СУ КИТОВИ ПРОДРАЛИ У ОВЕ РЕКЕ!

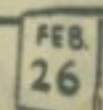
У СВЕТИОНИКУ УВЕРСТОН

(ЕНГЛЕСКА) ГРАЂЕВИНИ ВИСОКОЈ 30 М КОЈА СТОЈИ НА 127 МЕТРА НАДМОРСКЕ ВИШИНЕ НИКАД НИЈЕ ЗА ЊЕГОВИХ 112 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА УПАЛА ЕНА СВЕЛОСТ

ГУСКА

ЗЛЕЧЕРА МОДА ИЗ ДИДСБЕРИЈА (ЕНГЛЕСКА) 14 УЗАСТОПНИХ ГОДИНА ОНЕЛА ЈЕ СВОЈЕ ПРВО ЈАЈЕ У СЕ ЗОНИ 26 ФЕБРУАРА

ШУЊАЛА

Високе дворске чиновнике Луја XIV називали су, разуме се не пред њима, шуњалима. Наиме, краљ није подносио гласне и шумне кораке у својој близини и због тога су његови дворани и дворски чиновници морали да иду на прстима, и то без обу-

ће. Како су ови нечујни дворани имали у многим стварима знатан утицај то је реч „шуњало“ постала у Француској синоним за подмуклице, особе које, држећи се у позадини, тајним везама и непознатим путевима спроводе у дело своје намере.

ПОКРЕТНИ РЕСТОРАН

„Покретни ресторан“ од 115 метара висине биће подигнут идућег пролећа на силосу једне велике франкфуртске пиваре. Цео ресторан окретаће се полако око своје осе што ће омогућити посетиоцима да се две час планинама Таунсо и Оденвалдо час да уживају у лепом изгледу самог Франкфурта. У самом силосу моћи ће да се смести 14.000 тона слада и јечма.

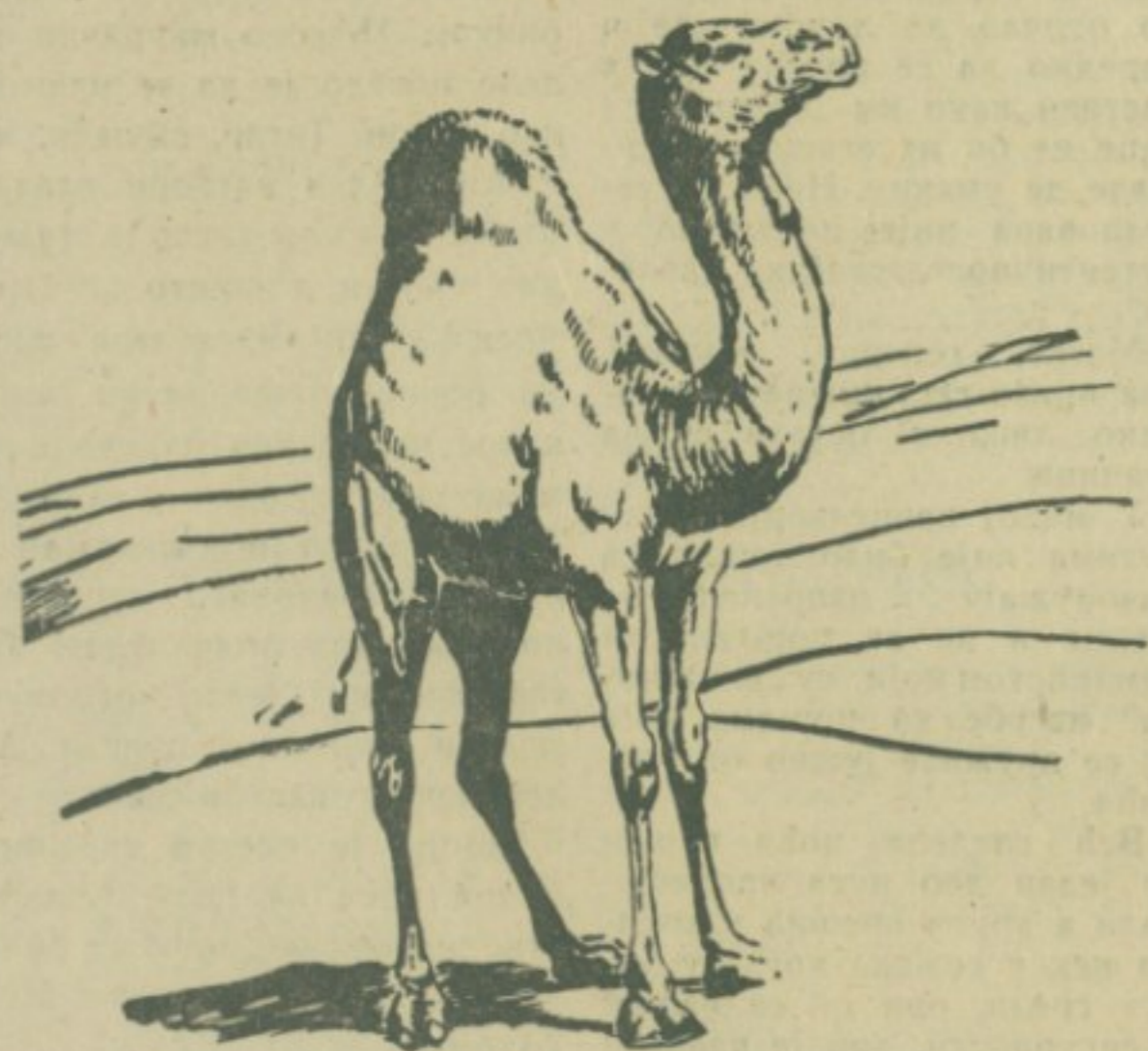
ЏИН ИЗ БЛАТА

У долини реке По неки ратари пронашли су жабу дугачку око пола метра. Како доноси италијански листови,

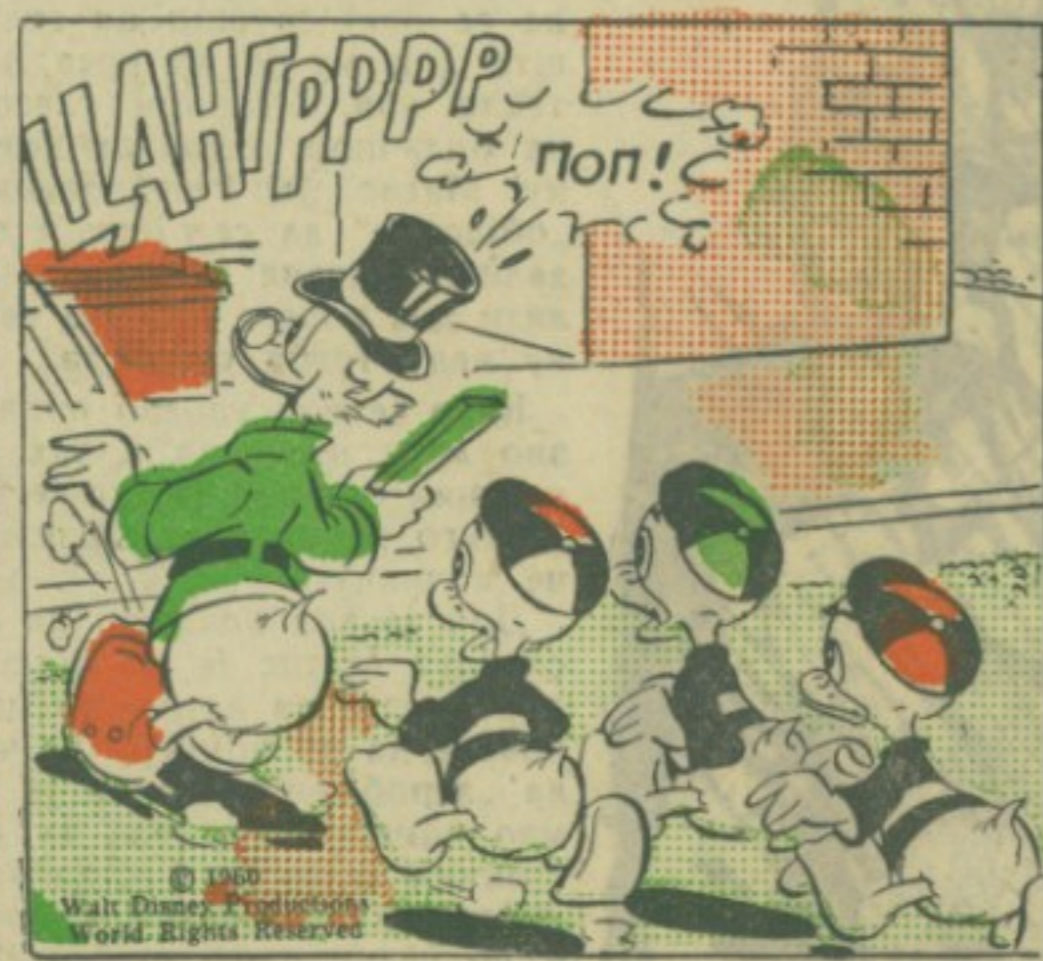
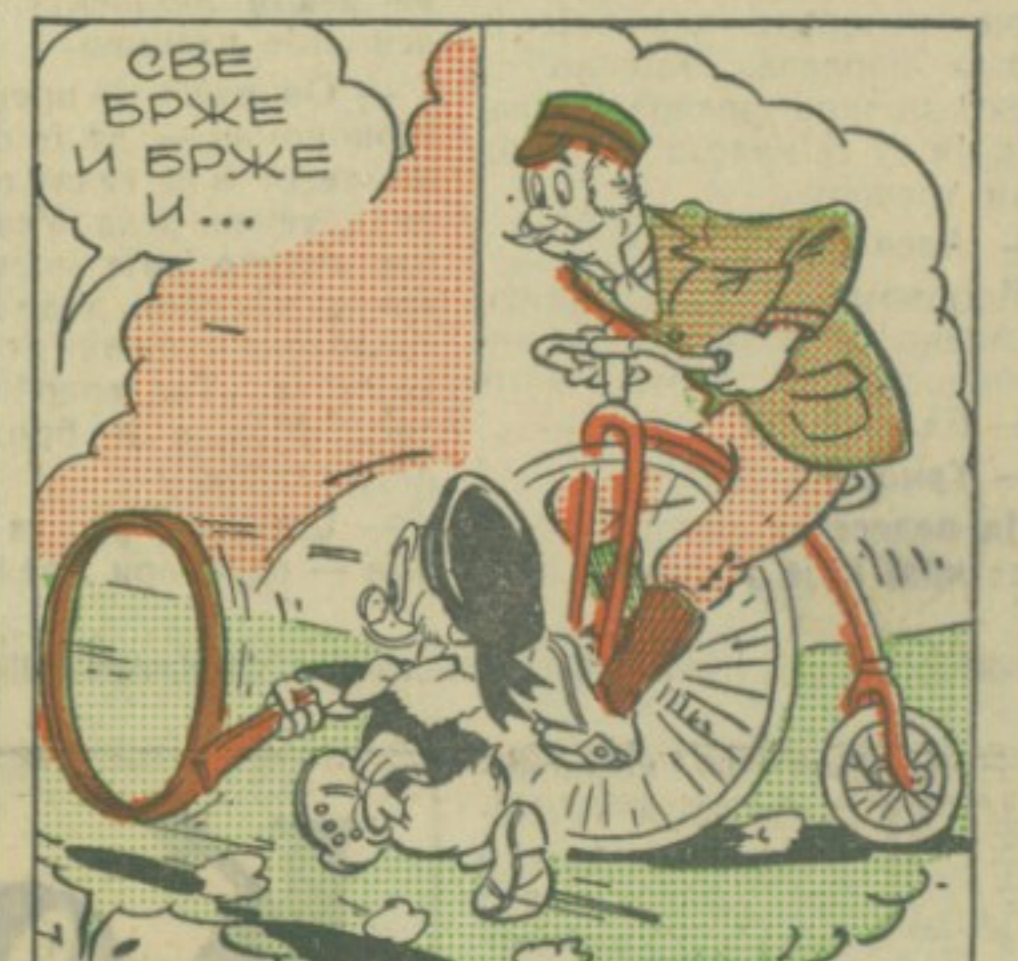
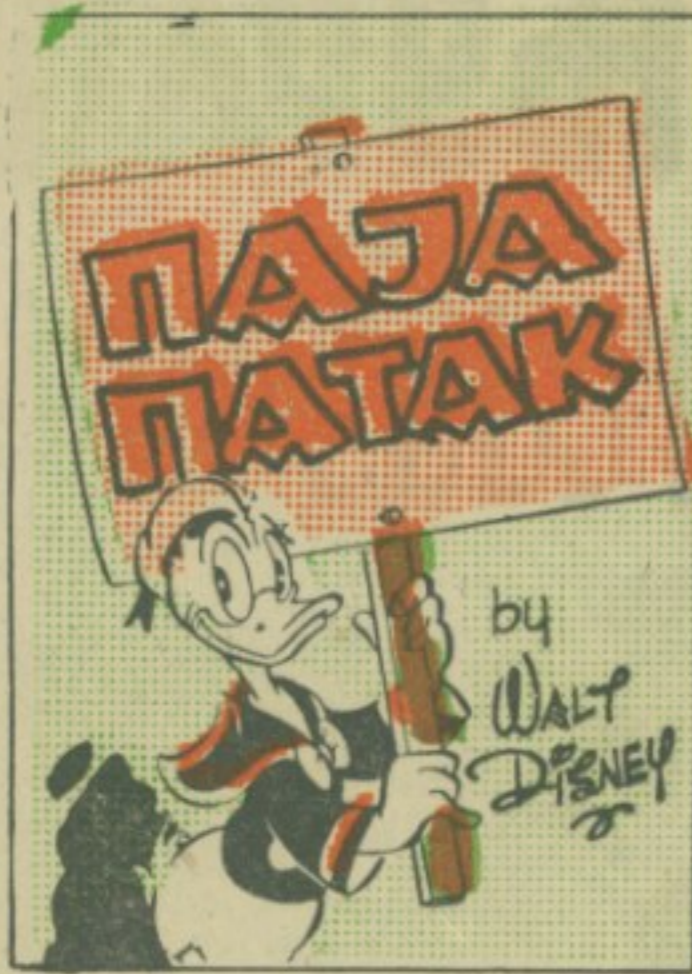

ова жаба тешка је преко 8 килограма. Крекетење њина из блата према тврђењу очевидца више подсећа на рик-у него на „песму“ обичних барских жаба.

И ОВО И ОНО

Камила има длакаве усне, зубе и стомак као у миша, птичју крв, температуру рептила. Али она има лабудов врат! А нема жучну кесичу. Може да види кроз слуштене капке, и да потпуно затвори ноздрве, чиме се штити од пешчаних олуја.

ПИТАЊА

Наведите имена тројице музичара или песника, не мора само наших, који су били и политичари?

Две групе дечака логорују — једна на морској обали, друга на врху једне планине. Обе групе у исто време ставе у кључалу воду јаја да им се

обаре за доручак. Који ће дечаки први добити скувана јаја?

Које су нације у прошлости или данас имале следећи назив: Царство излазећег сунца; Перфидни Албион; Централна царства; Болесник на Босфору; Латинске сестре?

ОДГОВОР

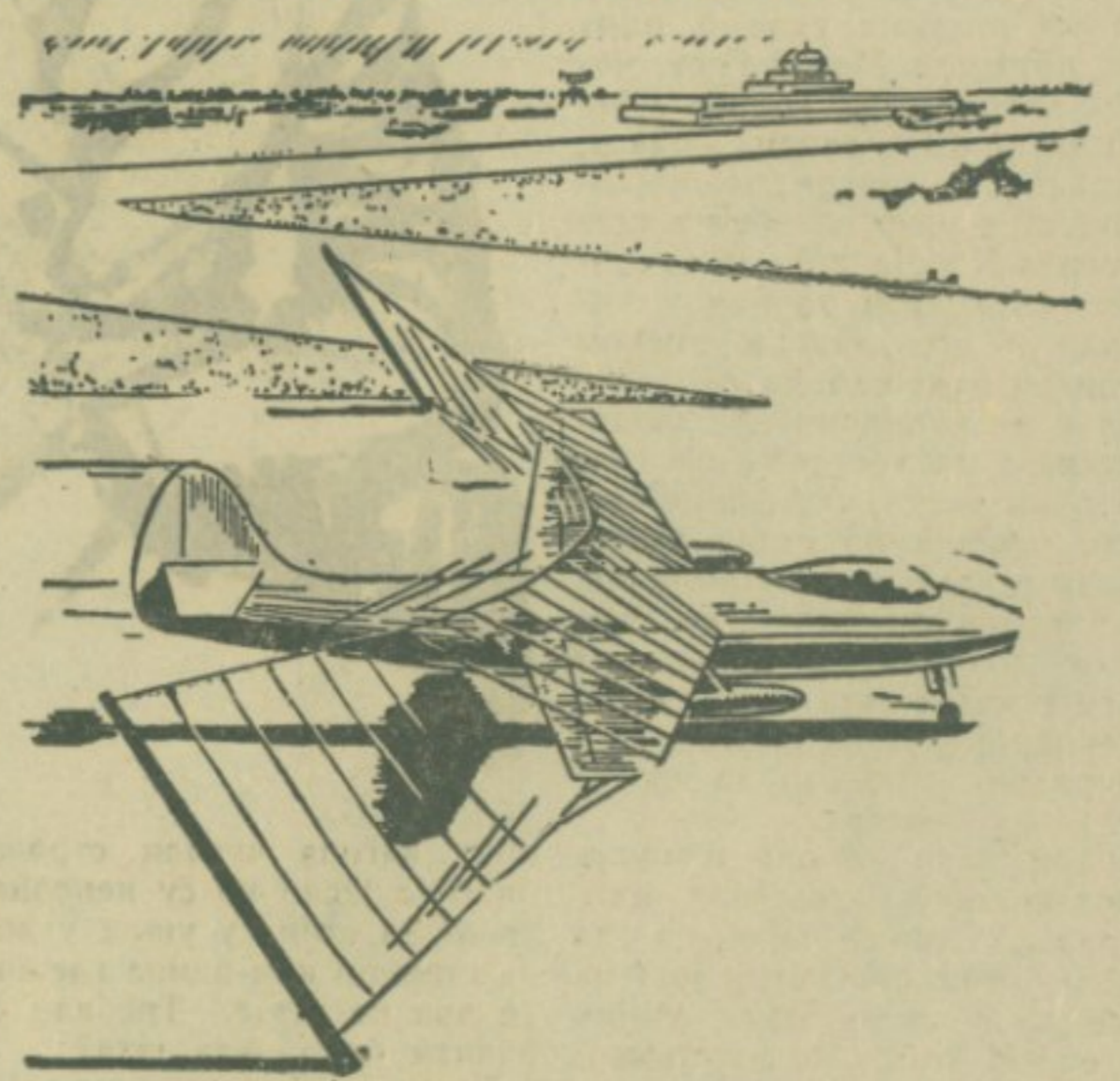
ФРАНЦУСКИ ПЕСНИК ЛАМАРТИН био је за време друге Републике члан привремене владе и министар иностраних послова 1848. године. Немачки песник Гете био је министар принца од Вајмара. Пољски пијаниста Падеревски био је председник Пољске Републике од 1919. до 1921. године.

ГРУПА која се налази на морској обали. На нивоу мора вода кључа на

100° а што се више пење и тачка кључања је нижа и јаја се спорije кувају.

ЦАРСТВОМ ИЗЛАЗЕЋЕГ СУНЦА називан је Јапан. Перфидни Албион је називана Енглеска. Централна царства су означавала Немачку и Аустроугарску пре и за време првог светског рата. Болесником на Босфору називана је Турска а Латинским сестрама Француска и Италија.

ЈАЧЕ...

Веома еластично синтетично влакно — најлон — јаче је од челичног влакна исте дебљине, а четири пута је отпорније од челика приликом удара или тегљења.

III о спољашњем изгледу сампан је лично на хиљаде бродића који плаве по воденом лавиринту делте реке Ганга. Ипак, он се знатно разликовао од свих осталих сампана. Пре свега, покретао га је мотор што представља недостижан луксуз за једног бенгалског рибара. Затим, његов сопственик био је Ален Трес, Француз. Најзад, на сампану се налазила и једна гњурачка опрема на коју су Монохман и Кунар, два јака Бенгалца који су сачињавали посаду, гледали с дивљењем и страхопоштовањем. „Сахиб Ален“ и његови „морнари“ слагали су се изванредно добро.

Ален Трес веома се поносио тиме што је спадао у мали број оних који добро познају „синдербине“. Наиме, тако се зову предели у дели велике реке који нису ни земља ни вода, већ нека неодређена мешавина коју само тропско сунце понекад успева да отме од воденог елемента.

Годинама већ Ален се у области делте бавио послом коме се не би могло дати одређено име, али који му је омогућавао да скромно живи: тражио је остатке бродова које су тропски циклонски отерали на дно речних рукаваца. Његов сан је био да пронађе брод „Тандерер“ који се налазио негде између Калкуте и Шандернагора. Овај пароброд нестао је 1. новембра 1867. године, за време једне непогоде иза које је дошла поплава, заједно са преко милион долара у злату који су се налазили у бродском трезору.

— Ален-сахиб!
Монохманов глас пренуо је Алена из размишљања које баш није било ружичасто.
— Да, шта је?
— Тамо, погледајте.
На педесетак метара од обале крај које је сампан пло-

во, блатњава вода стварала је необичан вртлог.
— Кренимо тамо, Моно. Уосталом, тамо или на коју другу страну... сасвим је све једно — рече Ален бацајући допушену цигарету у реку.
Сампан је описао лук и заставио се на крају вртлога. Мотор је радио успорено, тек да се бродић одупире воденој стихији.
Кунар се тада обрати Монохману говорећи му брзо на неком дијалекту који Ален није разумео.

— Он каже — преводио је Монохман — да је овде пре шездесет или седамдесет година текла река Угли и да ово острво није постојало у време његовог деде који се сећао оне страшне непогоде у којој је „Тандерер“ настрадао. Можда је брод ту на дну, сахибе.
— Сигурно је да нечега има — одговори Ален. — Про-

бајмо срећу још једном. Усредимо се крај острва.
Четврт часа касније сампан је био привезан за најјаче дрво на обали. Четири крокодила, којима је присуство људи очигледно сметало, склизнуше са обале, отплаваше стотинак метара и сместише се на једну малу плажу да ту наставе свој сан.
— Иако их толико често виђам још се нисам свикао на њих и њихове ружне њушке.
— То су барски крокодили, сахибе — као узгред рече Монохман. — Они воле да једу људе.
— Спреми вечеру, Моно, па да спавамо. Сутра нас чека напоран посао.
Ален повуче последњи дим из цигарете, а затим пикавцем протрља стакла на свом гњурачком визиру. То је стари гњурачки трик против за-

магљивања стакла. Затим му је Кунар ставио на главу неку врсту турбана.
— Врло корисно против чворуга — мрмљао је. — А сад шлем.
Ален је још једном проверио како функционише прилив ваздуха. Све је било у реду. На његов знак два „морнара“ помогли су му да се савише сампана спусти у воду. Претходне вечери проверавао је дубину реке: ни на једном месту није прелазила седам метара. Посао неће бити тежак и он ће моћи мирно да ради на дну реке готово два часа.
Вода се склопила изнад њега, мутна, једва прозирна. Наједном, једна дугачка црна сенка мину крај њега: крокодил.
— Дobar почетак! — рече Ален гласно.
Његов глас је чудно одјекнуо у тишини која га је ок-

ружавала. Отворио је мало јаче вентил за испуштање ваздуха. Ваздушни мехурови као да су уплашили крокодила јер је брзо нестао у мутној води.
Аленове ноге додирнуле су дно. Ту, на дну, сунчева светлост продира је оскудно. За оријентацију је имао само речни ток. Застао је и погледао у ком правцу одлазе мехурићи који су избијали из његовог одводног ваздушног вентила, а затим је кренуо на супротну страну, уз воду. Ускоро се пред њим указала на дну реке непокретна маса, црна неодређеног облика. Упалио је лампу на челу и кренуо према њој. Не, то није била олупина „Тандерера“ већ неко авионско крило готово затрпано муљем.
— У толико горе — рече гласно.
Стекао је ту навику да говори на глас да би одагнао онај мали страх који је увек

осећао кад би био под водом. Поново је стао: није желео да троши ваздуха више него што је то неопходно потребно за непотребне покрете. Јер, никад се не зна какво изненађење чека човека на дну реке или мора. У истом том тренутку осетио је нечије присуство... или је то било само јаче струјање воде?

Нагонски је посегао десном руком за појас где му се налазио нож. Нешто га је зграбило за шлем. Ален окрете главу и угледа два реда белих зуба.
Крокодил се вратио... или је то неки други. Животиња му се нечујно приближила с лева. Ален се наглим трзајем окрете и зари нож у црно тело. Животиња пусти шлем и нестале. Али борба мада је била кратка, учинила је да Ален изгуби оријентацију. На којој је сад страни обала где се налазио његов сампан?

Кад је промолтио главу из воде угледао је испред себе читав низ огромних бамбуса. Где се налази? Без сумње низ водно од сампана јер га је вода морала однећи. Само, колико далеко од њега? Остаје му једино да чека. Монохман и Кунар мораће приметити да се догодило нешто необично. Али, тешко је чекати: сунце пржи и шлем се све више загрева. Ален је био заробљеник свог гњурачког одела. Потражио је нож за појасом, јер у случају да чекање потраје дужи него његова резерва ваздуха мораће да жртвује свој комбинезон и да га распара. А ножа није било: изгубио га је у реци или остао забоден у крокодилу.

— Још сат и по ваздуха, можда и мање — размишљао је Ален. Почео је да броји откуцаје свог срца да би скратио чекање и бар донекле одредио време које је протицало. Није био далеко од хиљаде кад је угледао сампан који се брзо кретао према њему. Бродић је наједном стао и два Бенгалца су почели рукама да показују на нешто иза Алена. Окренуо се онолико брзо колико му је дозвољавала његова опрема. У истом тренутку, пре него што је имао времена да види шта је иза њега, осетио је како га је нешто оборило на земљу. Глава је ударила о шлем... и он је изгубио свест.

Док је композиција воза тутњела и љуљајући се хрипала кроз мрак, у вагонима са замраченим прозорима гурала се гомила путника од којих је већина седела на пртљагу по ходницима. Воз је још пре пуна два часа напустио Париз и сада се налазио готово деведесет километара јужније што је за ове ратне дане значило велики успех — ишао је невероватном брзином од 45 километара на сат.

Мало ко од путника је запазио да је воз застао пред црвеним сигналом једне мале станице а затим и на самој станици. Неколико људи у цивилним оделима ушли су са два краја у воз који је одмах затим кренуо.

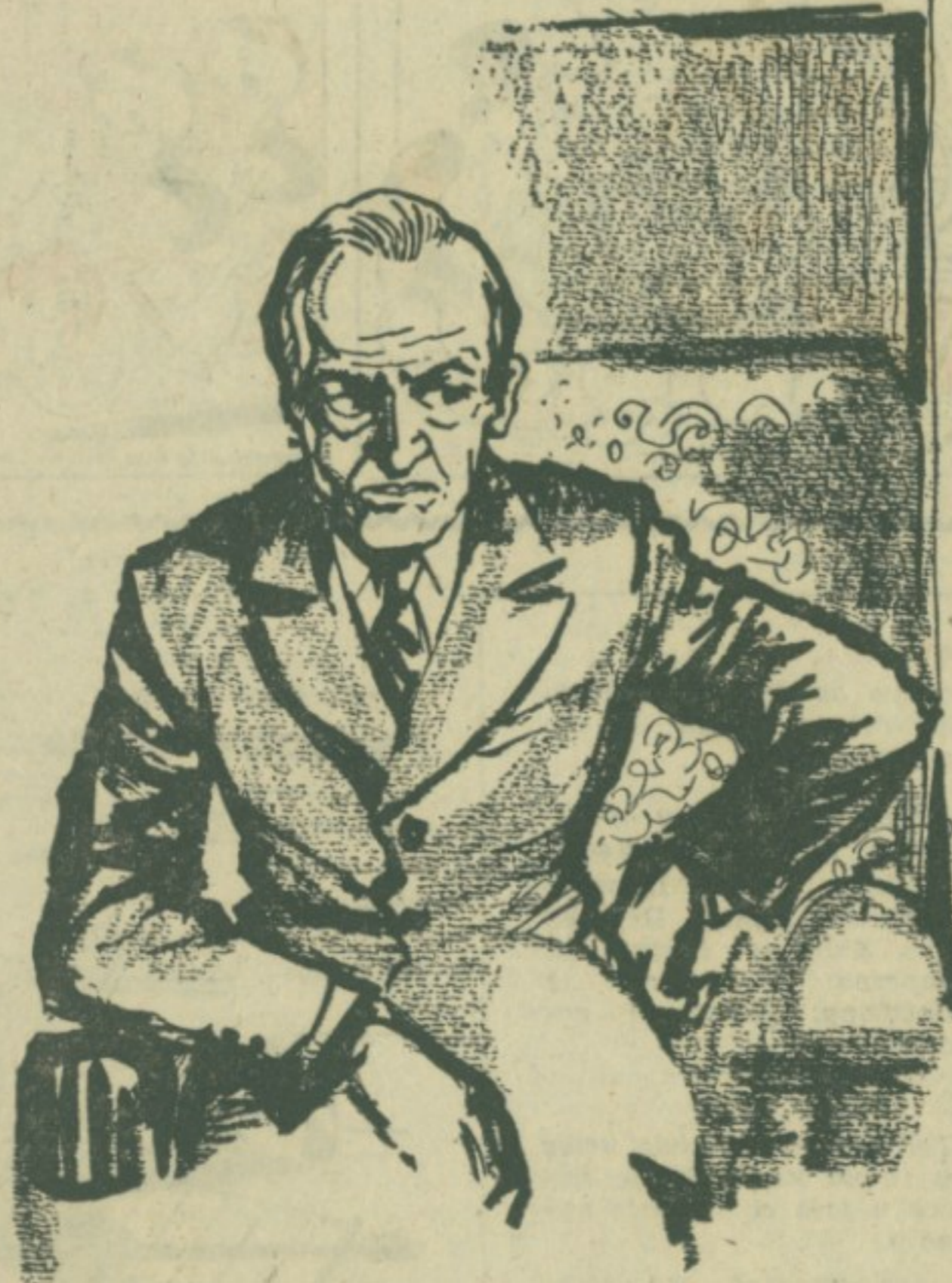
Прелазећи из једног купеа у други они су пажљиво загледали лица људи и понеког легитимисали.

У трећем вагону од локомотиве била је, као и у осталима, гужва. При самом улазу у вагон стајао је и нервозно прстима гужвао омот од цигарета Матис Гаре, човек четрдесетих година у беспрекорном сивом оделу, француски генералштабни официр и шеф обезбеђења генерала Кореја који је са својим ађутантом такође у цивилу и под другим именом управо покушао да се пребаци у неокупирани део Француске а одатле даље до слободних снага у Африци. После бекства из стана у Паризу у коме су га Немци конфинирали генерал је са лаким документима успео да уђе у воз и сада је у пратњи неколицине поверљивих официра већ почињао да верује у успех бекства.

Али иако је оно одлично организовано гестаповице није требало много времена да уђе у траг бегунцу и још мање да пошаље одред својих агената који ће зауставити воз и укрцати се у њега са наредбама да одбеглог генерала ухапсе.

Матису Гареу и његовим пријатељима који су у ход-

Колеге

нику вагона чували стражу било је јасно ко су непознати људи који су ушли у воз на станици код рампе где иначе воз не стаје. Требао је радити брзо. Али шта?
После краћег договора један од Француза пошао је кроз воз у сусрет немачким агентима који су систематски прегледали суседне купее.

Матис и још двојица његових људи одлучно кренуше ка одељењу где се налазио генерал.

Ушавши бучно унутра они затражише исправе а онда, дајући генералу и његовом ађутанту неприметан знак, извадише револвер и наредилише осталим путницима да назају из купеа.

За то време је човек који је кренуо у сусрет Немцима обавестио ове да су он и неколицина „специјалних“ агената Абвера ухватили генерала кога прате још из Париза али да он није једина „ловина“ у овом возу. Постоје докази да истим возом путују још двојица француских функционера, руководиоца службе организовања бекства истакнутих Француза који желе да се придруже снагама за борбу против Немачке.

Збуњени изненадном појавом својих „колега“ и обавештајних ривала Немци ипак пожурнише прво у купе у коме су Матис и другови упра-

во претресали генерала бледог као крпа.

Да би сцена била уверљивија Матис је у тренутку кад су Немци стигли до купеа ударио ађутанта тако јако да се овај срушио на седиште док му је из носа потекла крв. Осорним гласом на одличном немачком језику Матис је гестаповцима „објаснио“ да се у једном од задњих вагона морају налазити два човека које по сваку цену треба ухватити.

Како је воз управо пролазио кроз једну од малих испушних станица Матис се није дуго размишљао да повуче кочницу.

Док је воз почињао да успоравља Матис је од командира гестапова затражио два човека да му помогну да чува „заробљенике“ које је имао намеру да одмах ту на станици саслуша. Гестаповци су имали да остану у возу и по сваку цену до следеће станице да пронађу људе чији је подробен опис зачас измислио.

Чим је Матис са својим „заробљеницима“ сишао један од гестаповаца је услужно отрчао до локомотиве и наредио да се возиња одмах настави како им „важне“ птичице не би на станици покушале да умакну. Нико од гестаповаца није посумњао у аутентичност својих „колега“.

Матис, генерал, ађутант, два права гестаповца и неколико лажних остали су на станици.

У малој канцеларији Французима није било тешко да разоружају запрепаштене Немце и да се поштанским камонетом који су „позајмили“ изгубе ка шумама које су се пружале јужно од градића.

Већ следеће ноћи пошто су један део пута пропешачили а други прешли у колима неког сељака кога су успут срели, они су се нашли у сигурности, док је капетан гестапова који је руководио акцијом хватања генерала Кореја био хитно опозван у Берлин а одатле упућен на фронт.

И поред ужасног страха, мозак му је радио. Затворио је вентил за одлагање ваздуха и до краја отворио славину на резервоару са кисеоником. Његово гњурачко одеело почело је да се надима као балон. Тигар, збуњен, устукну. Ален затвори славину. Једно време тигар је стајао као укочен а пошто „ствар“ пред њим није изгледала опасна, поново приђе, стави своје канце на Аленив надувани гумени комбинезон и задржа. Гумећи оклоп није издржао и ваздух страховито шиштећи покуља кроз подеротине. Тигар начини један огроман скок и нестале у дунги. Ален поново изгуби свест.

Најпре је осетио свежину мокре крпе на челу. Кад је отворио очи над њим су била забринута лица Кунара и Монохмана.
— Све је у реду, Ален-сахиб — говорио је Монохман — за четврт часа бићемо у Шандернагору.

ТРАГЕДИЈА МАЈМУНИЦЕ

НАНЕ

ломила пречаге да би загрлила туђе дете уместо свога. Пошао сам лагано према степеништу, тихо позивајући Нану. Али кад сам ступио на

Браћали смо се из Конга. Четири месеца смо Мак Ферлен и ја узалудно покушавали да у пределу између планине Рувензори и шума Итури ухватимо младунче горила. А једног јутра ипак, нашли смо у једној од наших замки одраслу женку шумског горила. Неко време смо се колебаоли: да ли да је поведемо са собом или не? Знали смо да је врло тешко одраслог мајмуна довести до циља.

Била је то прекрасна животиња: отприлике 1,80 висока и тешка око 100 килограма. Нана, како смо је назвали, показала се мирна и доброћудна, чак и превише, а то је указивало на велику тугу и меланхолију. То ме је навело на размишљање, али нисам могао да решим тајну. Одвукли смо је теретним колима до места Таборе, а одатле железницом за Дарасалам, где смо одсели у једном хотелу у авенији Акација.

Приликом укрцавања на брод „Усукума“, Нанин кавез је стављен на онај део палубе где су се путници ретко задржавали.

Били смо слепи... слепи за Нанину тугу... иначе се не би одиграло оно што се десило после два сата. Био сам са Мак Ферленом у бару кад зачусмо крике капетана брода:

— Ваш горила је победио! Како смо се створили на палуби не знам, али кад сам видео шта се десило, ледена јеца ми је прошла низ леђа. Четири или пет пречага на кавезу било је сломљено, а Нана... где је она? Путници су немо зурили према горњој палуби. Тамо, на степеништу, чучала је Нана. Изглед јој је одавао страх и неповерење, а у дугим рукама држала је... једну девојчицу од две до три године.

Дете је тужно плакало, а мајка је стајала недалеко од мене, кршила руке и пригушеним гласом вапила:

— Дете, моје мало дете, врати ми га...! У овом тренутку сам разумео Нанино нерасположење. Кад смо је уловили сигурно је имала младунче. Њено дете је остало у прашуми! Кад је девојчица стала пред кавез, пробудило се у њој осећање материнства: она је по-

први степенник, она поче да се повлачи. Није то чинила бесно, уз претеће мумлање... не, већ тихо и полако, готово жалосно. Провео сам најстрашније пола сата у мом животу... покушавао сам да одобровољим мајмуницу. Све је било узалуд! Она се све више повлачила.

Путници су беснели. Неколико њих се попе споредним степеницама на горњу палубу да опрезно опколе мајмуницу. Кад је Нана приметила клопку, она, уз продоран крик, сруши два нападача и узвеша се са дететом у рукама на високи јарбол брода.

Сви присутни умукосе од ужаса. Мајмуница је висила придржавајући се само једном руком, док је другом чврсто држала дете, које је престало да плаче. Мак Ферлен се одједном лупи по челу:

— Морам да покушамо још последње! Сећаш ли се да се у хотелу налази испуњени шимпанзо? Идем по њега.

Чамцем су га брзо пребацили на обалу и он одјурн у хотел. За њепун сат вратио се са малим испуњеним мајмуном у рукама. Стадох полако да се пењем уз јарбол.

Нана није имала куд. Гледала ме је и приметила мајмунче које сам држао. Кад сам стигао до горе она ми га нежно узне из руке. Полако сам је гладно по дебелом крзну, а готово плакао, од радости и туге. Мирно је дозволила да јој узнем дете, које сам брзо сместио у мрежу око мога врата, а она је с великом материнском нежношћу пригрлила мајмунче.

После неколико минута сишао сам на палубу и спустио неповређено дете у наручје узбуђене мајке.

Предвече смо пренели тешки кавез на горњу палубу, а кад се сиркло Нана је сишла са јарбола и своје „дете“ мирна и срећна, унела у кавез.

Њена срећа није дуго трајала. Већ сутрадан Нана је знала да њено дете није једино живи. После неколико узалудних покушаја да нахрани мајмунче, она га одбаци, а у њене очи се опет увуче израз чежње. Одбијала је храну и полако венула. После три недеље... управо кад смо пролазили поред Канарских острва... угинула је

НЕВИДЉИВИ НЕПРИЈАТЕЉ

Ово раздобље у медицини означено је проналазак справе за увеличавање најситнијих честица — микроскопа који је помогао да се осмотре до тада невидљива телашца, микроби, узрочници многих обољења. Где живе микроби? Свуда око нас. У болесном човеку и прљавштини. Болестан човек је главни извор микроба. Он их избацује на различите начине: пљувањем, кијањем, кашљем, мокраћом, изметом. Тако прелазе од болесника на његову околину, јер лебде у ваздуху болесникове собе, има их у постелици, посућу, намештају. Испљувком, изметом и мокраћом стижу, преко дворашта, нужника и ђубришта у потоке, реке, бунаре, праšину на улици и одатле се разносе на све стране.

Свака заразна болест има свој посебан микроб који је изазива.

Како изгледају микроби? Под микроскопом, увеличани, једни изгледају као зрна кафе, други као штапићи, трећи као мале бургije. Најрадије живе у влажним и мрачним просторијама, на прљавом посућу, помијарима, а плаше се чистог ваздуха, сунчеве светлости, сапуна, вреле воде, креча и разних дезин-

фекционих средстава. Неки микроби угину врло брзо, док се други учауре и тако сачувају све своје особине до погодног тренутка и средине где настављају свој живот. Микроби се множе веома

брзо — деобом: један микроб се преполови, затим се ти делови деле даље, тако да их се за неколико часова намножи на стотине хиљада. У телу човека или животиње они имају све што им је потребно за живот: храну, влагу, топлину а то је довољно за њихов развој.

Главна храна микроба је крв, сокови нашег тела и све оно што трули у њему: маст коју кожа излучује или зној. Нарочито их има у прљавштини на рукама ако се ретко перу, и у прљавштини испод noktију.

Како микроби делују? У чему се састоји њихов разоран рад? Научници су утврдили да они излучују из себе јаке отрове који трују наш организам. Пошто се брзо размножавају у стању су да преплаве тело болесника, а количина отрова коју излучују сви ти микроби толика је да за кратко време може да произведе смрт и најјаче животиње или најснажнијег човека.

Столећима су заразне болести односиле милионе људи. Човек је то трпео као нешто што мора да буде јер није знао како се против њих треба борити. Сада их нема побеђује јер је упознала многе непријатеље нашег здравља.

ТЕХНИКА

„Магично око“ ће омогућити особљу у луци Хусум на Северном мору да не напуштајући свој радни сто управља саобраћајем бродова који треба да пристану у њиховој луци. Телевизијски центар биће инсталиран тако да истовремено обухвати луку и бране.

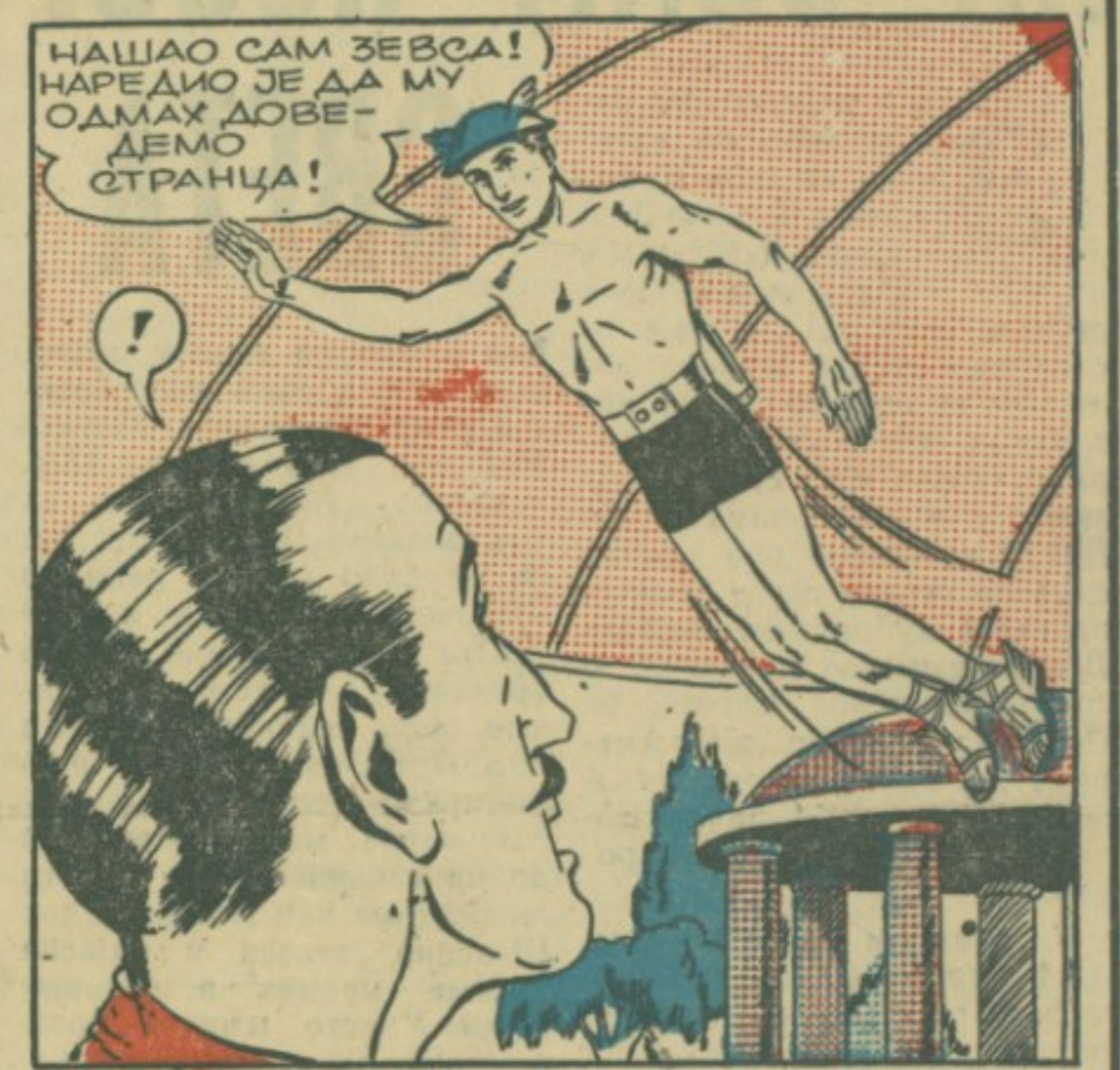
СТРАШИЛО ЗА ГОЛУБОВЕ

Лондонски аеродром води праву битку са морским галебовима који су постали „окупатери“ писта. Руководство аеродрома је дошло на идеју да емитује преко звуч-

ника глас Елвиса Прислија, једног од краљева „рок-ен-рола“. Када галебови чују његов глас разбеже се безобзирце и не појаве се поново читаво 24 сата. Галебови се плаше и других ствари, али не толико јер се врате на аеродром већ после неколико минута.

МАНДРАК и СНЕЖНИ ЧОВЕК

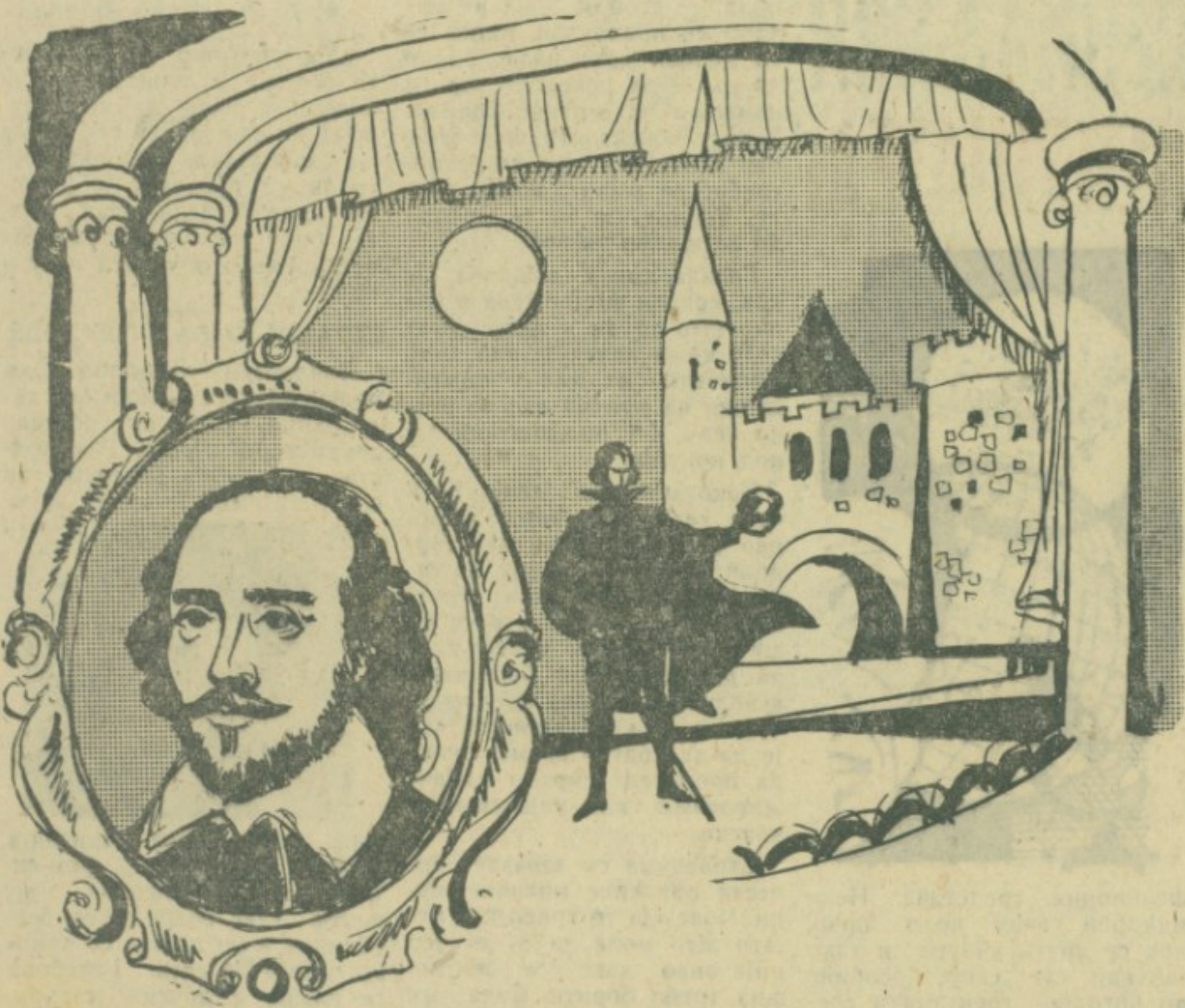

ВИДЉИВ И СА МЕСЕЦА

Теоријски посматрано, чувени Кинески зид једина је таоревина људских руку која би се са Месеца могла видети голим оком. Да се подсетимо његових димензија: дужина Кинеског зида у правој линији износи око 3.000 километара, али ако бисмо узели у обзир све кривине, углове и утврђења, његова би се дужина удвостручила; висина му је 8 метара, а ширина, мада није свуда иста, дозвољава да по зиду јаше један поред другог шест коњаника.

ИНЖЕЊЕРИ, ИНЖЕЊЕРИ!

Према једној статистици, на милион становника у САД има 195 инжењера, у Француској их има 100, у Енглеској 257, а у Совјетском Савезу 236.

НА СВИМ ПОЗОРНИЦАМА СВЕТА

За коју годину на вршиће се четири столећа од рођења Вилема Шекспира (1564-1615). За четири столећа

миједан људски ум није успео као он, да напише дела која су прешла толико позорница света, нити да створи личности чије судбине одзвјају у милионима људи. Дух Хамлетовог оца позива сина на освету сваке године, од старе дубровачке тврђаве Ловријенац до Ташкента, у срцу Совјетског Савеза, од Персије, Јапана и девети Америка до малог места Страдфорд на реци Ејвну, у Енглеској, у коме је писац рођен.

У великим позориштима, на ђачким сценама, под циркуским шатрама и свуда где постоји ма каква позоришна чвљу се Шекспирове речи. Његови јунаци говоре човеку, обраћају се човеком срцу и разуму. Али, и то је природно, те речи нигде не звуче боље до у три Страдфорда: оне у Енглеској, у Канади и Сједињеним Америчким Државама.

Најстарије позориште у свету које искључиво представља Шекспира налази се у Страдфорду на Ејвну. Њему је 90 година и сваке сезоне добије милион захвата за улазнице, али их удовољи само две петине. Страдфорд на Онтарију, у Канади, предвиди је први фестивал Шекспирових дела 1953. године. Он привлачи годишње милион љубитеља овог писца. Најзад, Страдфорд у Конектикуту, у САД, имао је ове године 175.000 посетилаца.

ОПЕТ О АТЛАНТИДИ

Прошлог лета, на конгресу геофизичара у Хелсинкију, професор Ганапулос, управник сензографског института у Атени, прочитао је свој рад о Атлантиди. По његовом мишљењу, ова земља, коју помиње Платон, постојала је у Јеђејском мору, отприлике на пола пута од Атине и Крита, где се сада налази један активни вулкан.

Атлантида би требало да лежи на дубини између 300 и 400 метара испод мора, а површина јој је била око 83 квадратна километра. Несрећа која је повукла копно у море догодила се око 1410. године пре наше ере.

Мишљење професора Ганапулоса наишло је на врло уздржан став присутних научника.

НАЈНЕОБИЧНИЈЕ

С времена на време на улицама Стокхолма може да се види и чује нешто сасвим необично: једна млада жена одбацила све крајеве града и — лаје. Она уме верно да подражава лајање 20 различитих псећих раса. Али то не чини „да покаже шта зна“ већ по службеној дужности. Задатак јој је да хвата псе, управо да открије оне чији су власници „заборавили“ да плате градску таксу на њих.

поколебљивост, храброст и чврсте карактере који и из историје увек бодре.

Познато је да се о Шекспировом животу мало зна. То је охрабрило неке људе да докажу, помоћу лажних чињеница, да Шекспир није писао своје комаде. Он је, тобоже, своје име само позајмио сер Франсису Бекону, односно седамнаестом грофу Оксфорда, Едварду, по неким Кристифору Марлоу, Валтеру Релију, Елизабети Првој или Ани Хатавеј. Уствари, испод целе те полемике крило се једно: треба је доказати да човек „неплеменитог“ порекла и скромног школовања није могао бити у стању да оствари крупна дела. Све су те теорије ипак одбачене.

Вероватно је, међутим, Вилемимао веће образовање но што му недовољни теоретичари приписују. По-

Замислите малу задимљену салу лет господњег 1903 — у то време у позориштима и биоскопима пушење није било забрањено — и у дну ње обично бело платно ексерима заштитом за вид... На клупама (столице и фотеле појавиле су се много касније) гомила од нестрпљива лупа ногама јер за овај пут плакате излепљене по граду обећавале су нешто дотад још невиђено.

Светиљке су погашене и пројекциони апарат, смештен усред гледалаца, почиње да зуји... Екран је оживео. Слике трепере, замагљене су као да преко њих лије киша.

Један воз се котрља... котрља... Крај њега јуре коњаници махући огромним пиштољима...

Публика, отворених уста чека наставак ове фантастичне јурњаве.

Коњаници нападају воз и краду новац који се у њему преноси.

Публика у сали се љути. Али, појављују се браниоци закона. Почине гоњење разбојника. Бандити, опколе ни у шуми, предају се.

Правда је задовољена и публика устаје с клупа и пљеска, кад наједном...

Вођа банде појављује се сам на екрану, приближава публици, све је већи. Он у правља свој револвер на гледаоце и пуца... пуца...

Таква сцена заиста никад раније није била виђена. То је изненађење, „бомба“ која је публици била обећана. Публика је узбуђена, понеки још дрхте од преживљеног страха.

Ова филмска прича, наивна и банална трајала је свега седамнаест минута. Наслов „Велики напад на воз“... Аутор:

рођица је сељачког порекла из Варвикшајра. Његов амбициозни отац Џон, дошао је у Страдфорд где се одао рукавичарском занату. Био је наименован и за градског дегустатора пива. Кад је Џон дошао у град, син је имао четири године. Изгледа да је мали похађао школу у истом месту, али по свој прилици без нарочитог одушељења, јер се у то време много учили латински, часови су трајали од 7 до 5 по подне, лети чак и дуже, а ђаци нису тучени већ премлаћивани.

Кроз Страдфорд су пролазиле путујуће глумачке дружине. Засељен њиховим ореолом, Шекспир је једног дана пошао пешке за Лондон и ступио у једну трупу. Пошто се одао писању и глуми, лако је избио на површину и почео да жање успехе. Писао је брзо. О томе сведочи нешто сачуваних рукописа, а издавачи кажу да су били врло мало исправљани. За врло кратко време постоје љубимац Лондонаца.

После пораза Непобедиве армаде, 1588, Енглеска је постала господарица мора. Енглези су почели веома високо да цене човека као савршенство природе а у том човеку видели су себе. Шекспир је, међутим, ставио величавајуће стакло пред своје око и почео да испитује тог човека.

Понесен животом, он се истовремено мучи проблемом смрти. У то време бољештинне пустоше по Лондону, недаћа има на две стране и ста новинаштво, да заборави шта га чека, граби радости живота на било који начин. И то се налази под Шекспировом лупом.

Позоришни редитељи који нису у то време били у могућности да схвате праву величину Шекспира, обраћали су највећу пажњу на лепоту пишчевих стихова који су голицали уши публике. Међутим, Шекспир није певао ради туђих ушију већ је говорио људским срцима. Ако је мајсторски владао језиком, то му је било само средство да што боље стигне до људи, да их подстакне на размишљање. И баш због тога, због музике језика и велике истине речи он влада позорницом и данас и, изгледа, са ње неће ни сићи.

СЕЗАМЕ, ОТВОРИ СЕ!

Ко не зна за чувену формулу „Сезаме, отвори се!“ из приче Али-Баба и 40 лопова у књизи „Хиљаду и једна ноћ“? Али, ко зна шта та реченица представља у суштини? Пред тим питањем стојимо без одговора а сви радо једемо хеттен-алву и требало би да смо мало боље обавештени.

Ево одговора:

Сезам је биљка (од чије се семена производи хеттен-алва) која се на латинском зове „сезамус“, на грчком „сезамон“ а на арапском „семсем“. Сићушно сезамово семе расте у махуни која се, кад јој дође време, отвара сасвим полако. Али Баба и његови људи изабрали су ову формулу да би нагласили да се велики и тешки блокови стене расторе такође полако и тихо, да то нико не чује.

Жене су за поезију

Пет највећих издавачких кућа у Паризу објавило је проценат списатеља и списатељи у односу на врсту њихових списа које су током ове године поднели издавачима ради штампања. Тај проценат је распоређен на следећи начин: есеји 85 одсто мушкарци, 15 одсто жене; биографија и историја 80 одсто мушкарци, 20 одсто жене; романи 55 одсто мушкарци, 45 одсто жене; поезија 40 одсто мушкарци, 60 одсто жене.

Биланс младог тореадора

Чувени шпански тореадор Антонио Ордонез, вет и ривал у арени исто толико чувеног Домингена, има 27 година и мудро се повукао из арене пошто је стекао изузетну суму новца. За девет узастопних година „рада“, он је убио пред очима публике око 1.250 бикова. За то време био је од њих рањен само 14 пута.

Сен-Џон Перс је десети

Песник Сен-Џон Перс је десети француски писац који је добио Нобелову награду за књижевност. Први је био Сили Придом 1901. године, затим Фредерик Мистрал 1904, Роман Ролан 1915, Анатол Франс 1921, Бергсон 1928, Роже Мартен ли Гар 1937, Андре Жид 1947, Франсоа Мориак 1952. и Алберт Ками 1957. године.

Цртежи на Уралу

Совјетска експедиција коју предводи биолог А. Румин, открила је у једној пећини на јужном Уралу мноштво цртежа из преисторијског доба. Цртежи представљају разне врсте животиња од којих је једна живела пре стотине хиљада година. Многи цртежи су у боји. Откриће је од великог значаја зато што, изузев открића у Пиренејима, до данас нису нађени други радови у боји толико давних човекових предака.

Џиновски зец

После успешних укрштања, неки италијански одгајивач из Граведоне, у близини језера Комо, добио је једну врсту веома високих зечева. Животиње имају белу длаку и сиве очи. Дугачки су 65 см и теже око 6 килограма кад су у првој години живота.

Први каубојски филм

извесни Едвин Портер који се инспирисао једним позоришним комадом прилично радо примљеним. Главне улоге: Макс Аронсон и Џорџ Барнс.

Тако је изгледао први каубојски филм чије су сцене изазвале код нашег деде језу и дрхтавицу.

Сутрадан је један лист објавио следећи чланак из пера извесног Арчибалда Дудса:

„Синоћ су посетили биоскопске сале у Гелвстону при суствовали приказивању једног чудног филма који је распаљивао страсти наших суграђана. Да ли је то била последњица изненађења или новина призора? Филм који се зове „Велики напад на воз“ приказао нам је групу полицајаца како гоне разбојничку банду која је опљачкала новац из воза... Већ сам избор такве теме прави је скандал, а шта нам остаје да мислимо о здравом разуму твораца филма који нам у последњим сценама приказује једног разбојника како пуца право у публику. Ужас! Безумна иде-

вантуре америчких каубоја“, „Дете каубоја“ — такви су били наслови тих првих филмова. Макс Аронсон, јунак из „Великог напада на воз“ снимио је 373 филма за 373 седмице. Сви ти филмови били су толико слични да се за њих говорило: „Садржај се не мења, само Аронсон промени коња“.

Од првог каубојског филма протекло је више од пола века. За то време снимљено је толико каубојских филмова да нико не би био у стању да састави потпуну листу. Међу њима је било и много рђавих а и много правих уметничких дела. Али, још и данас у њима често можемо да видимо сцене које нас подсећају на „првенца“ каубојских филмова: преко пуне равнице јури воз или поштанска кола а за њима група наоружаних разбојника... Разбојници отимају врећу с новцем и беже, али правда их стиже...

САМО ТУ...

Алигатори се могу наћи свега на два места у свету: у јужном делу Сједињених Држава и дуж обала реке Јангце у Кини. Зашто ове животиње живе само у тим областима, толико удаљеним једна од друге? То представља проблем и за биологе.

Камен — прво поштанско сандуче

На југу Африке, на Рту добре наде, налазе се вероватно први поштански сандучићи. Да не буде заблуде: то нису црвени сандучићи какве виђамо на нашим улицама, већ велико плочасто камење.

Кад је Португалац Бартоломеус Диас 1486. године први пут опловио Рт добре наде он је истовремено открио морски пут за Индију. За њим су убрзо кренули многи морепловци да би из Индије преносили у Европу бибер и друге скупоцене зачине. Једно такво путовање трајало је у то време месецима. Вода за пиће морала се чувати и штедети. Пред Ртом добре наде, на половини пута између Европе и Индије, воде је обично нестајало или би се већ почела кварити. Због тога су се морнари и при одласку и при повратку искривали ту на копно да би своје судове напунили свежом водом. Они морнари који су путовали за Индију остављали су том приликом под камење крај извора писма и поруке да би их њихови другови који су се враћали из Индије узели и однели у Европу.

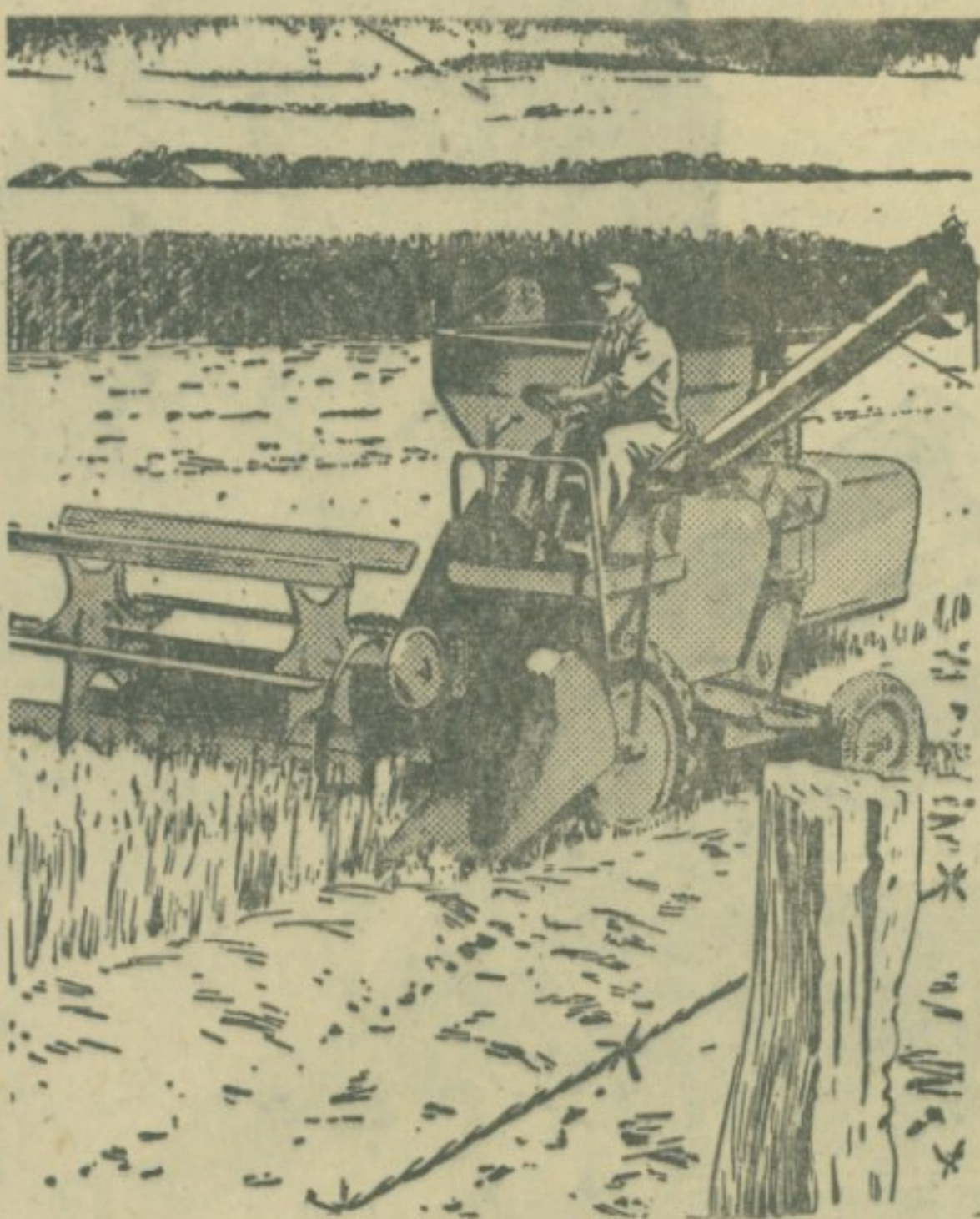
Камење — први поштански сандучићи чувају се данас у музеју у Капштату.

ГУСКЕ КАО ЧУВАРИ

Из старе историје познато нам је да су једном приликом гуске својим гакањем спасле Рим од непријатеља. Данас један гусан и осамнаест гусака у Дамбертов Року чувају као најпоузданији стражари 90 милиона литара најбољег шкотског вискија који се налази у складиштима највеће шкотске фабрике. Ова количина вискија била би довољна да по њој заплови чак и највећи прекоокеански пароброд. Кажу да гусан-чувар „намиреше“ сваког странца и да одмах надра страховиту дреку којој се придружују и његове „даме“.

СВЕТИЉКА ОД ПРЕ 170 ВЕКОВА

Како је човек осветљавао своје пребивалиште пре 17.000 година? Недавно откриће у познатим пећинама Ласко у Француској изгледа да је дало одговор на ово питање. Испод преисторијске слике рањеног бизона истраживачи су нашли некаку светиљку од обрађеног камена-пешчара у којој се још налазило уље. Анализа тога уља која је помоћу угљеника 14 извршена у некој данској лабораторији омогућила је научницима да утврде старост светиљке: 170 векова.

ЗНАТНО ВИШЕ

И у пољопривреди се продуктивност знатно повећава захваљујући механизацији. У САД је један фармер 1940. године производио за 10,8 особа, а данас он може уз мање напора да произведе за 20,8 особа.

НАШИ ПРВИ МАРАТОНЦИ

Пре педесет година почео је у Београду да се развија лакоатлетски спорт: углавном трчање и скакање дисциплине. Томе су много допринеле соколске друштине где се осим гимнастике поговала и лака атлетика; школе у којима се на часовима гимнастике вежбало и трчање, бацање кугле, скакање у вис, у даљ, троскок и прескакање препона.

Велике заслуге за развој лаке атлетике у Београду има и Олимпијски клуб који је од 1910. године често приређивао добро посећене утакмице у разним спортским дисциплинама. Интересантно је да се у то време нарочита пажња обраћала трчању на дуге, скоро маратонске стаје и да такмичари нису били само варошани него и селаци.

Утакмице су се одржавале у Кошутњаку, а програм се

Са старта у Обреновцу тачно у 3 часа по подне по највећој врхуњини пошло је 97 такмичара. Одмах у почетку знатно је испред осталих измакао селак Душан Милојековић. До Дубоког је трчао на читав километар испред свих, а ту га је почела да издаје снага. Први га је достигао Александар Поповић, трговачки помоћник, доцније познати београдски књижевник, а онда и Љубомир Урошевић, књиговођа. У путу су неки тркачи одустали и у Остружницу је стигло свега 40 тркача.

У Кошутњаку су такмичари морали да прегрче још три круга испред трибина. Први је стигао на циљ Александар Поповић, други је био Љубомир Урошевић јер је у трећем кругу прстигао Душана Милојековића који се једва држао на ногама. Време првог 2 часа и 40 мин; другог 2 часа и 51 мин.

Идуће године 2. октобра, опет је одржана пешачка трка на истој стази. Током трчања издвојила се једна повећа група, тако да је десетак њих у збијеном поретку ушло у Кошутњак. У кругу испред трибина започела је тешка борба за сваки метар терена. У сва три круга водио је и стигао први селак из Жаркова Живо Настић, бурно поздрављен од његових селака који су испунили добар део брежуљка са кога је трка посматрана. Настић је прешао стазу за 2 часа и 17 минута. Други је био Милорад Брадић из Београда који је стигао за 2 часа 17 минута и 40 секунди. Трећи, Драгутин Томашевић из Београда, стигао је на циљ један секунд доцније! Четврти је дошао до победничког стуба Михаило Јанковић, штампарски ученик. За њим су у краћим размацима стигли и остали тркачи.

Осим Брадића, који је био јак исцрпљен, сви остали су стигли прилично свежи. Лекар је све учеснике прегледао и под његовим надзором су сви измасирани.

обично састојао из лоптачких и жахачких утакмица, пешачких и бициклистичких трка. Две пешачке трке друмом — од Обреновца до Београда — нарочито су привукле омладину.

Прва трка од Обреновца до Кошутњака одржана је 2. маја 1910. године (по старом календару).

ФУДБАЛСКА «РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА» СРБИЈЕ У ЗАГРЕБУ 1911

Прво гостовање у „иностраништу“ фудбалера из Србије било је 1911. године. Иницијативу за то дали су загребачки Хашк (Хрватски академски спортски клуб) и београдски „Српски мач“. За 12. и 13. јун 1911. године закључене су две утакмице „Српског мача“ са Хашком у Загребу. Неколико дана пре поласка, председник „Српског мача“ адвокат Радивоје Новаковић се успротивио одласку играча у Загреб јер је сматрао да тим још није доспео за такве утакмице. По цену да буду искључени из клуба, играчи су ипак, пошто су се вероватно, споразумно са Хашком, претворили у „репрезентацију Србије“, отпутовали у Загреб. Неколицина играча је остала верна председнику клуба.

Тако ослабљен тим изгубио је у Загребу обе утакмице. Прву са 8:0, другу са 6:0.

По повратку у Београд играчи Милета Недић, Јосиф Папо, Милош Екерт, Милош Петровић—Обућина, Ото Кохоут, Божидар Станковић, Божидар Тодоровић и Душан Милошевић нису више могли да се врате у свој клуб па су уз помоћ играча из других клубова започели акцију за оснивање новог клуба. Та настојања су успела и 1. септембра исте године потврђена су правила Београдског спортског клуба, који је у развоју, прво српског а затим

и југословенског фудбала, одиграо прворазредну улогу.

У Загребу у ствари није играо репрезентативни тим Србије, већ једанаесторица играча који су се сакупили не по критеријуму најбољих већ онако, случајно, после неспоразума у свом клубу. У то доба у Србији је било још пет-шест играча из „Шумадије“, „Српског мача“ и „Сокола“ који би несумњиво заступили да као репрезентативци оду у Загреб. Али 1911. године још није постојала нека виша фудбалска организација која би могла одабрати репрезентативну екипу.

СКЛОНИ СЕ

Често се чује да „гром никад не удара у воду“. Међутим, стручњаци се с тим не слажу и тврде да има довољно примера кад је он ударио у воду. Зато саветују оне који се за време невремена налазе у близини воде или на њој, да се склоне.

РАНИЈЕ СИР — ДАНАС ПТИЦЕ

Кријумчарење дроздова певача и зеба преко царинске границе између Холандије и Западне Немачке, где је хватање птица певачица помоћу клопки забрањено, поново је почело да цвета. Кријумчари, који су досад из Холандије шверцовали у Немачку сир, оријентисали су се сад на птице јер им се то више исплати: за једну птицу певачицу у Немачкој се може добити и до 30 марака. Птице се преко границе преносе у старим чарапама. Кријумчари још у Холандији залепе птицама кљунове лепком, стрпају их у чарапе које затим „зихерндалама“ причврсте за унутрашњу страну мантила и капута.

НИЈЕ СКРИВАО...

Марк Твен није скривао да осећа антипатију према хвалисавцима. Једног дана, кад је један од њих тамањ почео да се размеће својим подвизима, чувени хумориста га прекиде да би испричао „свој доживљај“:

— Једне ноћи појавио се пожар у Ханибалу, у Мисурију, граду у коме сам провео младост, а стари Ханкинсон нашао се на четвртном спрату куће која је горела. Изгледало је да ће жив изгорети, јер ниједне лествице нису биле толико високе да допру до њега. Нико није знао како би му се могло помоћи изузев мене. Зграбио сам једно дугачко уље и бадио један крај старом Ханкинсону викувши му да се чврсто веже око струка. Он ме је одмах послушао и ја сам га полако довукао доле на тротоар.

ЗЛАТО ИЗ ОЛОВА

Научници са универзитета у Упсали остварили су сан старих алхемичара: добили су злато у својим лабораторијама. Као што је професор Алексис Папас изјавио ових дана, научници су вршили опите са радиоактивношћу и при томе су бомбардовали олово. Том приликом им је успело да одлеме мале делове атомског језгра и да на тај начин добију атоме злата. Научник Папас додаје да се оваквим поступком могу добити веома мале количине злата, те према томе успех шведских научника има искључиво научни значај.

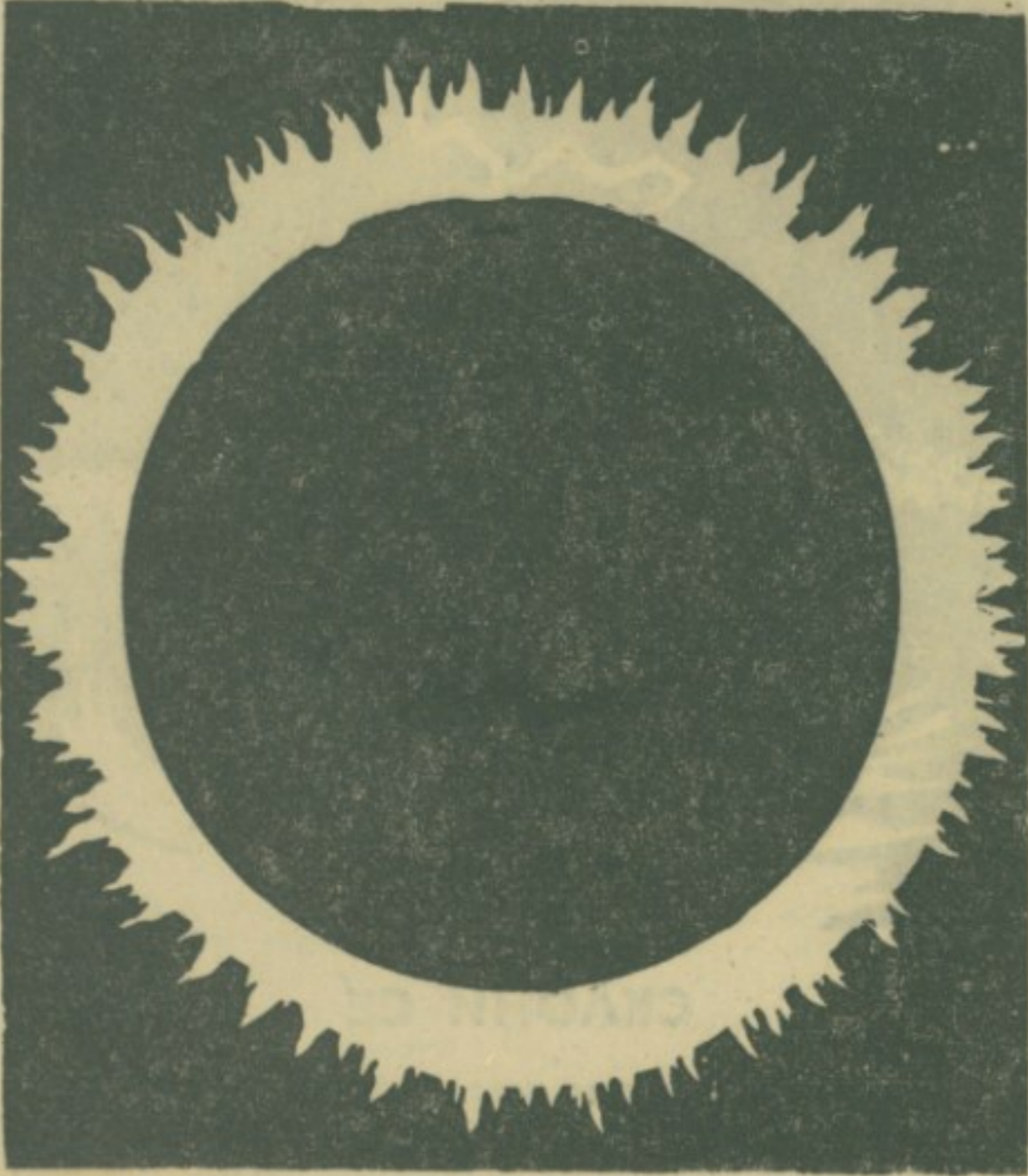

РАЗЛИКУЈЕ СЕ

Стручњаци кажу да је веома различита дужина живота инсеката. Краљица мрав може да живи и 16 година, док цео живот неких врста воденог цвета траје неколико часова.

ТАКО КАЖУ

Верује се да је наша Земља постала од Сунца и да је састав Земље исти као и састав Сунца. Светлост коју дају Месец и планете уствари је рефлекс Сунчеве светлости.

А његова гравитација одржава садашњи однос и распоред планета у нашем систему. Зрачење Сунца може се одржати и даље, по процени неких стручњака, још 100.000.000.000 година пре него што његово водородско „гориво“ буде исцрпљено.

Шкољка с рекордним бројем бисера

У водама близу Јапана недавно је нађена бисерна шкољка из које је извађен рекордан број бисера: 600 белих и 20 црних зрна.

Најмањи термометар на свету

У Сједињеним Америчким Државама направљен је од отпорног германијума термометар који је краћи од обичне чиоде. Мада тако мали овај термометар потпуно тачно показује температуру до близу апсолутне нуле.

Рекордер у давању крви

Џозеф Вуршер, детектив-наредник из Буфала, из државе Њујорк, свакако је прешао све рекорде у давању крви: од рата до недавно дао је 42 литра крви.

РЕКОРД РЕКОРДЕРА

Џеси Овенс је одушевио цео свет 1936. године кад је на олимпијским играма у Берлину освојио 4 златне медаље: за најтежу трку на 100 метара, на 200 метара, у штафети 4x100 метара и за скок у ваљ.

Овенс је на олимпијским играма у Берлину тријумфовао иако немачка пропаганда није престајала да објављује: „атлетичари немачких екипа припадају повлашћеној раси“. Пропаганда је требало да код немачких учесника на олимпијади развије до максимума националну свест.

— Мене то није збуњивало — говорио је Овенс — јер сам упорно и неуморно тренирао више од шест година само с једним циљем: да победим на олимпијским играма. Желео сам да однесем једну или две златне медаље, а највише сам веровао да ћу је добити за скок у ваљ. Годину дана пре олимпијаде као студент друге године на универзитету у Охају, био сам поставио светски рекорд у тој дисциплини с 8,13 метара. Зато се веровало да ћу бити први на олимпијади. Међутим, очекивало ме је изненађење већ за време тренинга — кад сам угледао високог атлетичара Немца Луца Лонга који је скочио око осам метара. Поред тога ставили су му још до знања да му је Хитлер лично наређио да чува своје могућности за главно такмичење.

„Ако Луц победи — мислио сам — то ће се приписати новој теорији нацизма о преимућству аријевске расе. А ја — ја сам био само црнац. Изазван оваквим ставом разбеснео сам се у жељи за победом. Међутим, сетио сам се и

примедбе тренера: да атлетичар — кад је нервозан — сигурно губи. И то се показало истинито јер сам сва три пута при покушају прешао више сантиметра одсечноу границу и био дисквалификован.

Почео сам да размишљам: „Зар сам превалио 5.000 километара да бих био елиминисан још у почетку?“

Удаљно сам се од старта разочарао. Тог момента осетих нечију руку како ми се спусти на раме. Кад се окренух препознах високог Немца, који ме је гледао покровитељски, јер се већ био квалификовао при првом покушају.

Пружајући ми руку, он рече на течној енглеском језику:

— Ја сам Луц Лонг. Раније се нисмо никад видели.

— Срећан сам што смо се упознали — одговорих, а затим, трудећи се да прикријем нервозу упитих: — Како се осећате?

— У пуној форми. Ово питање требало је ја вама да поставим.

— Шта хоћете тиме да кажете? — тргох се.

— Сигурно вас нешто мучи? Ви бисте иначе морали да се квалификујете и затворених очију.

После овога осетио сам се лакше. Разговарали смо али нисам признао Луцу шта ме је мучило, иако је он разумео моју нервозу и трудио се да ми врати поверење. После тога дошло је и до шале на рачун његовог физичког изгледа који је одговарао расистичким схватањима. Лонг је био од мене виши за три сантиметра, витак и мускулозан, јасно плавих очију и косе, са изразито лепом главом.

WALT DISNEY'S

Полијана

— Зашто не повучете своју линију неколико сантиметара испред ивице даске и узмете бољи одскок да је не бисте прешли? — упита ме он показујући старт. Тако ћете имати више могућности да се квалификујете. Није важно што се нисте пласирали при првом покушају. Важно је шта ће сутра бити.

Изнаенађен овим саветом био сам и постиђен. Повукао сам црту тридесет сантиметара од границе и израчунао свој залет за одскок. Тако сам успео да се квалификујем.

Признајући да без његовог савета не бих ушао у сутрашње финале ја га још исте вечери потражих у олимпијском селу да му захвалим. Седео сам један поред другог и разговарали пуна два сата... о атлетици уопште, о нама и о многим другим стварима. Растали смо се као добри пријатељи.

Лонг ће се сутра појавити на стадиону решен да ме победи, а знао сам да искрено жели и ја да дам све од себе, па макар га и победио.

При првом покушају Лонг је тукао сопствени рекорд. Тиме ми је дао подстрек да и ја остварим нешто нарочито. Честитао ми је кад сам се подигао после првог скока, који је био олимпијски рекорд, од 8,06 метара. Иако се Хитлер налазио на почасној трибини на неких сто метара од нас и мргодно га

гледао, Луц Лонг је чврсто стиснуо моју руку.

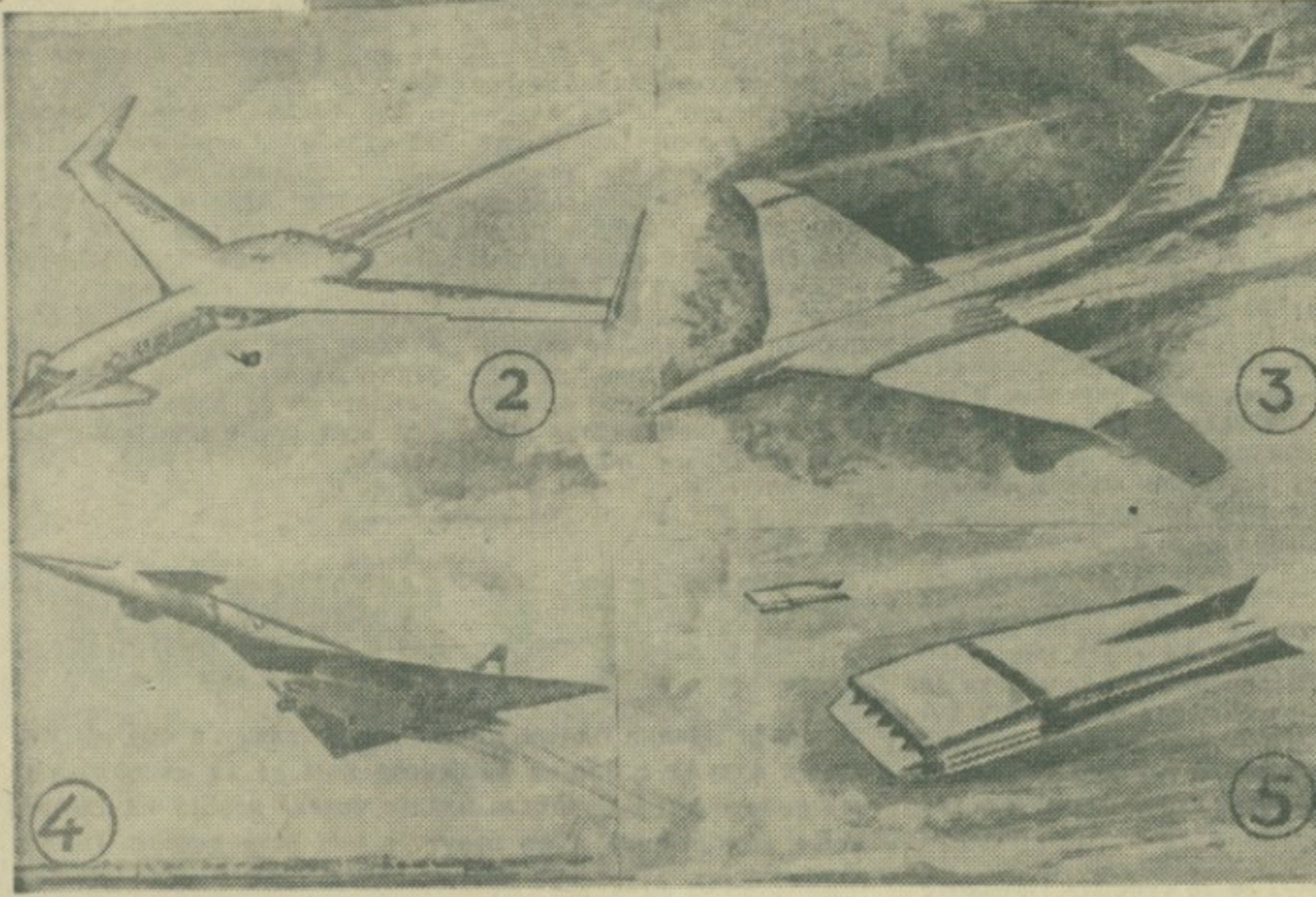
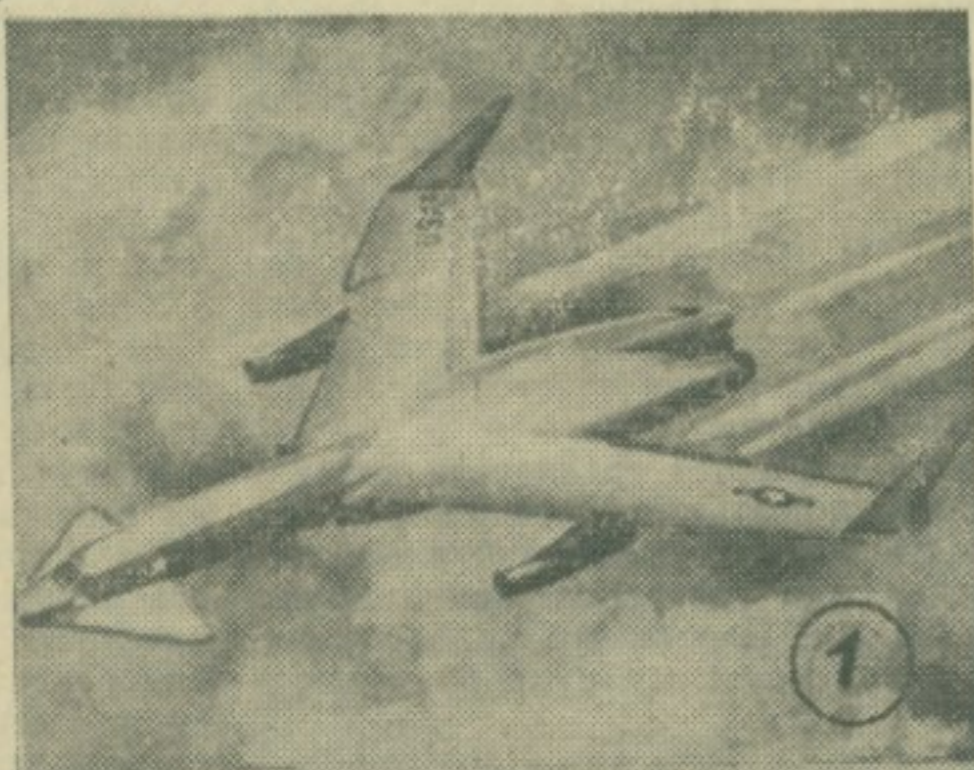
У том тренутку у Лонгу сам видео замишљени лик Пјера де Кубертена, човека који је остварио модерне олимпијске игре, кад је рекао: „На олимпијским играма није важно да се победи, већ да се на њима учествује, као што у животу није главно победити већ храбро се борити“.

ВИЗИЈЕ БУДУЊНОСТИ

АВИОНОМ ПРЕКО 8.000 КМ НА САТ

Атомски авион Кон вера са реакторима у задњем делу (сл. 1). — Услед велике брзине атомски авиони ће имати велика крила (2). — Атомски авион Нортропа (3). — Бомбардер В-70 Валкири (4). — Инжењери су пројектовали овај авион-патку без крила који ће летети 3.000 км на сат (5).

КРОЗ 20 ГОДИНА АВИОНИ КОЈИ ЋЕ ЛЕТЕТИ БРЗИНОМ ОД 8.400 КИЛОМЕТАРА НА САТ САОБРАЋАЈЕ НА ВИСИНИ ОД 42.000 МЕТАРА И АТЕРИРАЋЕ ПОТПУНО АУТОМАТСКИ. — АТОМСКИ АВИОНИ ЋЕ ВИТИ СПОРИЈИ ОД РАКЕТНИХ. — ОД ЛОНДОНА ДО ТОКИЈА СТИЗАЋЕ СЕ ЗА 90 МИНУТА. — ОТКАКО ЈЕ РАТНА АВИАЦИЈА ПОЛОЖИЛА ОРУЖЈЕ ПРЕД РАКЕТНИМ ЛЕТИЛИЦАМА, ТАЈНЕ БУДУЋИХ ХИПЕРЗВУЧНИХ ПРОТОТИПОВА ПОСТАЛЕ СУ ПРИСТУПАЧНЕ ЈАВНОСТИ.

температура од 56,5 степени испод нуле, на површини авиона ће она услед трења износити 300 степени изнад нуле! Ови авиони зато неће моћи да буду од лаке материје већ од високоотпорног челика, а покриваће их 120 милиметара дебео слој стакленог изолационог влакна. Да би авион оваквих особина где се све одиграва муњевитом брзином, могао летети бар са 99,9 одсто сигурности биће опремљен са 4 аутоматска пилота од којих ће сваки бити тежак 110—120 килограма. Квар једнога довешће до укључења у рад другог, квар другог до укључења трећег и тако редом.

Сви савремени конструктори, а нарочито руски, интересују се за атомске авионе. У овој области као и у домену сателита постоји живо супарништво између Истока и Запада. Америчке компаније су већ доста напредовале у изградњи првог прототипа атомског авиона. Руси су саопштили да су припремили радове за изградњу једног авиона са атомским мотором већ завршени и да ће ускоро започети конструисање.

Изгледа да ће за погон атомског авиона служити снажан турбореактор. Захваљујући систему канала ваздух из компресора ће пролазити кроз реактор где ће се загрејати а затим ће кроз турбину бити избачен напоље производећи снажан потисак. Овакви реактори су испробани на бомбардеру „Б-36“ и већ су покренули турбореакторе помоћу енергије добијене од нуклеарног реактора. Сматра се да ће атомски авион ускоро полетети али његова брзина још врло дуго неће достићи 3.500 километара на сат.

Око две хиљаде године сви авиони на дугим релацијама летеће брзином од 8.000 километара на сат и то потпуно аутоматизовано. На средњим путама ће брзина авиона износити 3.000 километара на сат.

У планинама и на тешким теренима ће постојати различити авиони са вертикалним узлетањем који ће служити као такси или болнички авиони и везиваће градове и села, шуме и неприступачне планине. За међуградски саобраћај ће се све више користити хеликоптери који ће се пењати доста високо. Претеча ових комбинованих авио-хеликоптера је британски „Фејри Ротонд“.

Коро је осам сати. Закаснијеш на састанак у 9 сати у Сан Франциску, — буди млада жена свога мужа М. Себолда, председника ваздухопловне компаније Конвер.

Ји то је данас постала ствар цивилних инжењера.

Даглас, конструктор познатих авиона „ДЦ-3“ и „ДЦ-8“ је већ објавио прецизне податке о свом новом прототипу: акциони радијус од 6.500 километара, просечна брзина од 3.200 километара на сат, шест реактора тежине 220 до 270 тона, дужина 50 до 70 метара, висина 10 до 15 метара, превознише 160 путника. Док је на изради пројекта и за експерименте са „ДЦ-8“ требало 6 милиона часова прототип једног авиона који ће летети три пута брже од звука захтеваће 10 до 15 милиона часова рада.

— Ништа не брине. Ако узмем „Суперсет“ који из Њујорка полази у 9.30 часова стићи ћу у Сан Франциско у осам сати по тамошњем времену. И читав сат могу мирно да читам новине.

Занимљиво је да британски конструктори гледају даље од својих америчких колега. Док они данас припремају авионе који ће се појавити кроз десет година, први сматрају да ће надзвучни авиони бити кратког века и да у савременој авиацији треба планирати бар 20 година унапред. Они планирају хиперзвучни авион за 1980.—1990. годину који ће летети брзином 7 пута већом од звука или 8.400 километара на час! Овакав авион ће прелетети пут од Лондона до Токија за 90 минута, до Ванкувера за 70 минута а до Сингапура за 100 минута.

Овај разговор из 1970. године не представља никакву „фантастику будућности“. Кроз десет година, кад путнички авиону буду летели брзином од 3.500 километара на сат или три пута брже од звука, ово ће постати сасвим обична ствар. Такав авион стићи ће у Сан Франциско пре него што је полетео из Њујорка! (по локалном времену). Док савремени млазни авион „ДЦ-8“ лети сада од Њујорка до Париза за нешто више од шест сати, авиону три пута бржем од звука за ову релацију требаће само два сата.

Према замисли инжењера фирме Бристол то ће бити двоструки апарат. Авион-носач од 108.000 килограма, надзвучне брзине, носиће на својим леђима нешто мањи авион од 72.000 килограма до 27.500 метара висине одакле ће га лансирати брзином четири пута већом од звука. Овај ће наставити пењање до 42.700 метара где ће достићи брзину од 8.400 километара на сат. Кад буде над циљем атерираће помоћу турбопропелсора.

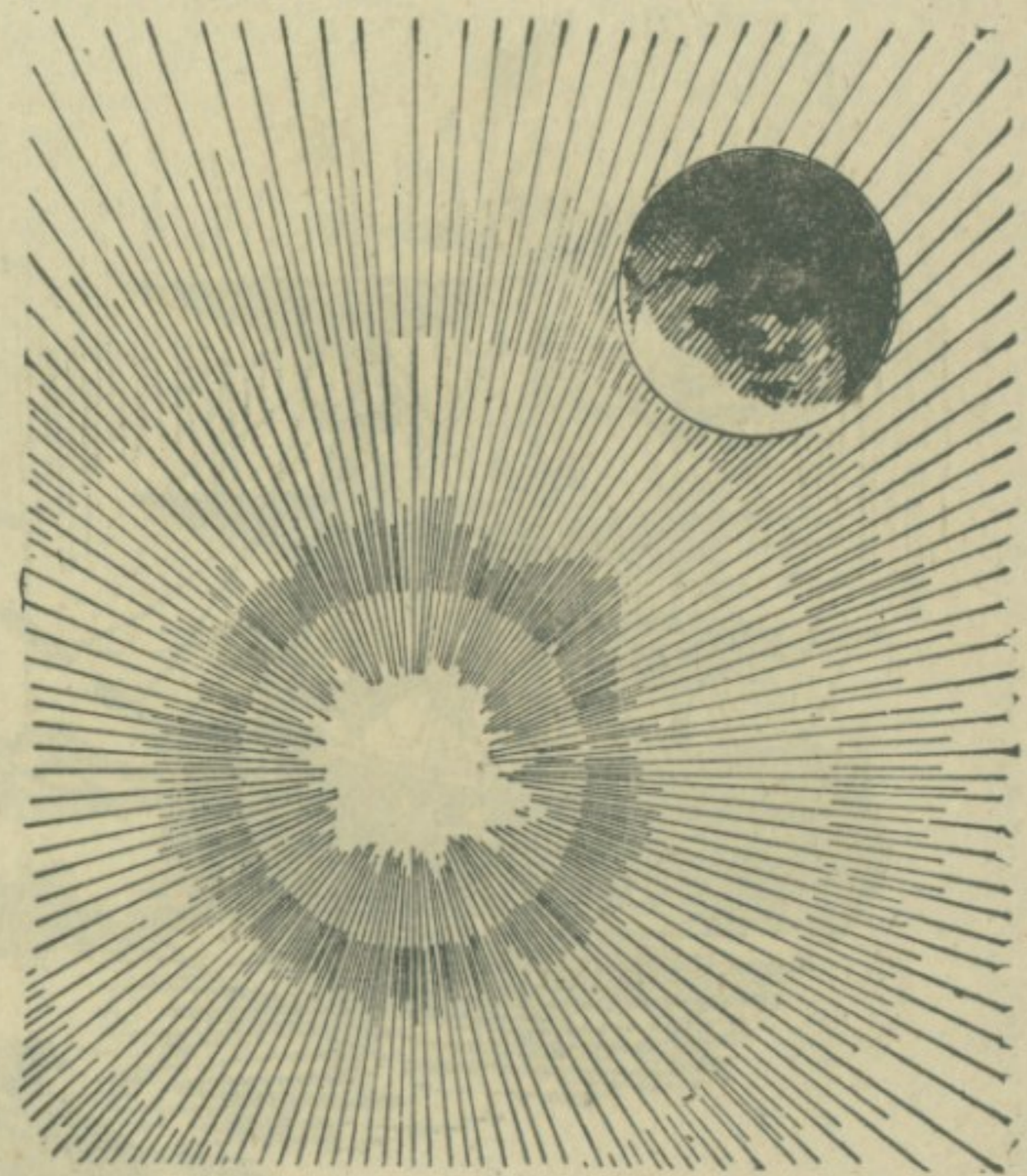
Такве особине ће већ имати амерички бомбардер „Б-70“ Валкири који је америчко ратно ваздухопловство поручило за 1965. годину. Тежак 272 тоне, са шест турбореактора и укупним потиском од 70.000 килограма летеће на висини од 21.000 метара брзином три пута већом од звука! Валкири је вероватно последњи ратни авион који својим својствима крчи пут цивилном ваздухопловству.

Порућине ратних авиона су у свим земљама сведене на најмању меру, јер се авиони сматрају застарелим ратним оруђем, а летелице су у готово свим плановима генералштабова замењене ракетама. Захваљујући овоме тајна која је увек лебдела над прототиповима авиона будућности данас је одржана. Уместо да се најбржи и најбољи авиони пројектују и испробавају у војним заводима и индустри-

Један стрпљиви и систематични амерички лифтбој бељежио је „решке“ при сваком пењању и спуштању у свом лифту. Израчунао је да се за годину дана попео и спустио 133.160 пута, што значи 364 пута на дан, рачунајући ту и недеље. На први поглед цифра није толико велика. Али ако се узме оловка у руку, види се да се за 8 сати рада попео 45 пута на сат. Другим речима, у сваком минуту се пео и спуштао по једанпут а између два пењања имао је само 15 секунди за предах.

ЛИФТБОЈ

Пред конструкторима авиона који буду летели брзином три пута већом од звука поставиће се низ врло сложених проблема: док на висини од 18.000 метара влада

СВАКЕ СЕКУНДЕ

Огромне количине сунчеве светлости и топлоте потичу од атомских фузија које се одигравају дубоко у Сунчевој кори. Сваке секунде Сунце распе толику количину енергије колику би створила експлозија једне милијарде водородних бомби. Али пошто је Земља малена она прима само незнатан део Сунчевих радијација. Па ипак, једна квадратна миља (250 хектара) прими Сунчеве енергије која одговара енергији од три милиона коњских снага.

У ДУБОКОЈ СТАРОСТИ

Најпопуларнији коњ Италије Албино — угинуо је у Мерану у дубокој старости од 28 година. Лево око му је било одавно угашено, а ожиљак на левој ноzi остао му је од ране задобијене у другом светском рату. Кад је његов јахач погинуо, Албино је дуго лутао док није пронашао „свој“ пук. После рата доспео је до једног сељака у околини Милана и неколико година вукао његова колица до пијаце и натраг. Једног дана наишао је на коња капетан Де Леоне и позвао га по имену. Заједно са колицима Албино је похитао у сусрет старом занцу. Отада је он о државном трошку живео у коњичкој касарни Савоја, а ту ће, балсамован, и даље остати.

ПОДБАЦИЛИ

Кувари на америчким бродовима такмичили су се ко ће да зготови најбољу чорбу од пасуља, најомиљеније јело америчких морнара. Али сви су подбацили. Награду је добила 60-огодишња Хелен Балок из Филаделфије, јер су и неке домаћице учествовале на конкурс.

Новогодишња прича Тешера Така

КОШ САМО НЕДЕЉУ ДАНА ДО НОВЕ ГОДИНЕ... ДО УНИШТЕЊА НОВЕ ГОДИНЕ!

У НЕДОВИЈИ...

ДЕЦЕМБАР

ИЗМЕРУ ЗЕМЉЕ НЕДОБИЈЕ И СЕВЕРНОГ ПОЛА...

ЗВОНЧИЦЕ, ПОГЛЕДАЈ... ОЛУЈА ПРЕД НАМА!

КА СЕВЕРНОМ ПОЛУ

КО ВИ МОГАО БИТИ У ОВАЈ ПОЗНИ ЧАС?

КУЦ-КУЦ-

САМО КОЗИ? НЕ РАЗЛИКУЈЕМ ИХ. СЕМ МУТКА! ЈЕСИ Л'ТИ УЧА? ИЛИ ЛУТКО? МОЖДА СРЕТКО? ИЛИ...

ДА... ЈА САМ СТИДЛИВКО!

ОВЕ ГОДИНЕ... ДА... ОВАЈ... ОДЛУЧИЛИ СМО ДА МИ ВАМА ДАМО ПОКЛОН!

ОХ! КАКВО ИЗМЕНА-ЊЕЊЕ!

ДА... ОД СВИХ НАС... ПА-ТУЛОАКА!

ЗА МЕНЕ?

ОВО ЈЕ ПРВИ ПУТ ДА МЕНИ НЕКО НАПРАВИ ПОКЛОН!

И ПОСЛЕДЊИ!

ХММ... ОТВОРИТИ ТЕК УОЧИ НОВЕ ГОДИНЕ! ЈЕДВА ЧЕКАМ!

МОРАМ НАРАИ ЗАКЛОН ПРЕ НЕГО ШТО ПОКЛОН ЕКСПЛОДИРА!

и свугде око њих је опет за-
владала тишина.

Пошто су пристали на јед-
ном мрачном месту Бартон у
сваком чамцу остави по јед-
ног човека а од осталих на-
чини пет група.

Летњиковац је имао три у-
лаза. Бартонова група је има-
ла да упадне кроз главни ок-
ренут према југу; друга је
имала да уђе кроз источна
врата а трећа кроз западна.
Четврта група је морала да
пази на друм и прилазе згра-
ди док је пета остала у ре-
зерви.

Погнути и трчећим кораком
Бартонови људи су јарком од
пресахлог потока стигли до
куће. Док су отварају гвозде-
ну баштенску капију одјекнуо
је позив стражара:

— Ко је тамо?

Сакривени иза дрвећа Аме-
риканци су се приближавали.
Стражар је поновио питање,
а Бартон изађе на чистину и
крону право ка њему одгова-
рајући:

— Пријатељи.

— Дајте лозинку.

Бартон је то очекивао и за-
то узбуђеним гласом уместо
одговора упита:

— Јесте ли видели дезер-
тере које тражимо?

Стражар је незадовољно од-
махнуо главом али дотле су
Бартонови људи већ стигли
до њега и отимајући му пу-
шку брзо га спетљали.

Оставивши једног човека да
га чува остали упадоше у ку-
ћу. Приземље је било мрачно
и празно. Устрчали су уз сте-
пенеце и ушли у собу на
спрату. Једног преплашеног
човека су упитали:

— Где је генерал Прескот?

Човек, забезекнут, није био
у стању да одговори, а Бар-
тон и сам узбуђен, викну сво-
јим људима:

— Запалите кућу. Ако не
можемо да ухватимо генера-
ла живог имаћемо га мртвог.
Један глас из суседне собе
упита:

— Шта се то догађа?

Пошто су врата била зак-
ључана, Бартон даде знак
Сисону. Под његовим нале-
том тешка хрстова врата по-
пустише.

Мршав средовећан човек у
ноћној кошуљи и капи за спа-
вање пренеражено их је гле-
дао седећи на ивици кревет-
а. Бартон му приђе и спу-
стивши му руку на раме у-
пита:

— Јесте ли ви генерал Пре-
скот?

— Да.

— Ви сте мој заробљеник.
Дозволио му је да навуке
панталоне и капут преко спа-
валице али како је генерал
сувише дуго тражио једну од
својих чарапа Бартон га у-
хвати за руку и рече оштро:

— Оставите то и полазите!

Доле су Бартонови људи
заробили генераловог ађутан-
та који је покушао да по-
бегне искочиши кроз прозор.
Док су се прокрадали кроз
шипражје босим ногама ен-

глеског генерала нанело је
грање неколико лакших по-
вреда али Бартон није дозво-
љавао ни за тренутак да се
стане. Два човека су готово
однела Енглеца до једног од
чачаца који су чекали.

Када су чамци поново про-
шли поред фрегате она је
још била у мраку и само су
се с времена на време чули
отегнути извештаји морнара
на стражи: „Све је у реду“.

Одједном, када је Бартон
већ мислио да је ван сваке
опасности небо су осветлиле
три ракетле. Људи у чамцима
су прилегли на весла. Зачуо
се звук трубе која је звала
на узбућу. Ту и тамо по зали-
ву су се појавиле буктиње и
фењери.

Али срећа је била и даље
на страни Американца. Са
првим зрацима зоре они су
већ стигли далеко, а узбуђе-
ни Енглеци су још пуна два-
десет и четири часа узалуд
тражили свог генерала.

Извештај о Бартоновом по-
духвату представљао је сен-
зацију за штампу, а за побу-
њенике то је била прва до-
бра вест после много месеци
тегоба.

КРАЂА БОСОНОГОГ генерала

Било је јул месец
1777 — прва го-
дишњица прогла-
шења америчке
независности. А-
ли патриоти су
тих дана имали врло мало ра-
злога за весеље: Џорџ Вашинг-
тон и његова мала армија
састављена од фармера и гра-
ђана, скривени иза брежуљка
Њу Церсија, чекали су да
британске регуларне трупе и
немачки најамници отпочну
своју летњу офанзиву која је
врло лако могла да сломи
америчку побуну.

Њујорк и Лонг Ајленд су
били у рукама непријатеља.
Очекивало се да ће престони-
ца Филадельфије сваког часа
пасти а Њупорт, једна од
стратегијски најважнијих лука
на обали Нове Енглеске,
управо је био заузет.

Али непобедни дух бора-
ца за независност није опа-
дао и док су мали топови Ва-
шингтонове војске тужно по-
здрављали 4 јула, отпочео је
да се спроводи у дело један
од најсмелијих планова у ра-
ту за америчку независност.

Недавно пронађени подаци
тек сада дају потпуну слику
подвига младог потпуковника
Вилијема Бартона који је кид
наповао британског коман-
данта Њупорта право из кре-
вета у ноћној кошуљи.

Када је почела револуција
Вилијем Бартон је био шешир-
џија у Провидансу. Средњег
раста и оштрог погледа он се
истакло у првим борбама као
каплар револуционарне мили-
ције и тако убрзо добио чин
официра.

Један од Вашингтонових
најистакнутијих официра био
је генерал-мајор Чарлс Ли,
професионални војник са ве-
ликим војним искуством у ра-
товима у Европи и Америци.
Пошто је пензионисан као пу-
ковник у британској војсци
он је учествовао у борбама
у Турској и Пољској и нај-
зад се нашао уз Џорџа Ва-
шингтона. Децембра 1776. Бри-
танци су успели да заробе овог
официра који је био Ва-
шингтонова десна рука, и је-
дан од ретких професионал-
них војника у народној ар-
мији.

Бартон, који је у међувре-
мену постао потпуковник, био
је свестан колико је Ли по-
требан Вашингтону и зато је
створио план како да украде
неког енглеског генерала ко-
ји би послужило за размену.

Кад му је почетком јуна је-
дан одбегли амерички зароб-
љеник испричао како се гене-
рал Ричард Прескот, коман-
дант британског гарнизона у
Њупорту, преселио за време

лета у једну вилу на око по-
ла миље ван града, њему се
то учинила идеална прилика.
Преобучен у грубо фармер-
ско одело Бартон се у неко-
лико махова пребацивао на
непријатељску територију да
би испитао могућности за при-
лажење летњиковцу у коме је
британски командант прово-
дио ноћи.

Прилаз сувим био је немо-
гућ пошто су драгони чували
све путеве и важнија страте-
гијска места. Остало је још
питање да ли би се у помр-
чини могао прокрасти поред
британске фрегате „Емералд“
која је чувала улаз у мали
залив испред летњиковца.

Бартон је одлучио да по-
куша. Покрајинском коман-
данту Стентону изнео је свој
план и од њега затражио до-
зволу за акцију и шест вели-
ких рибарских барки. Иако
није веровао у успех акције
Стентон је дао пристанак.

Следећег јутра Бартон је
постројио свој пук и саоп-
штио војницима да му је по-
требно четрдесет добровоља-
ца за једну опасну акцију,
спремних да погину ако за-
треба и позвао да иступе два
корака напред они који же-
ле.

Цео пук је иступио два ко-
рака.

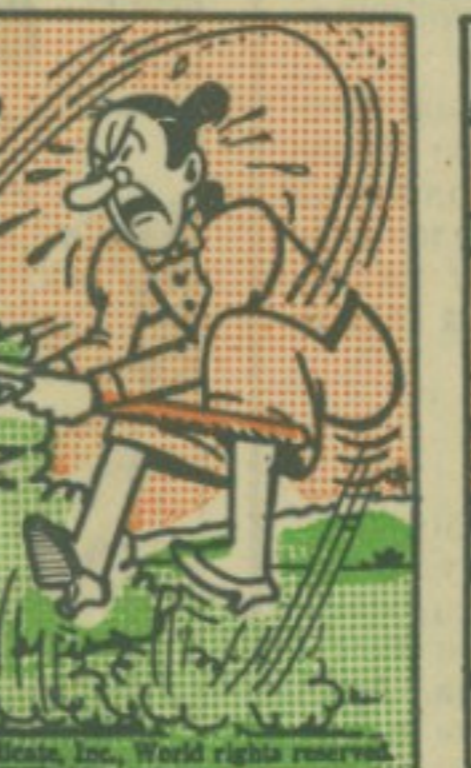
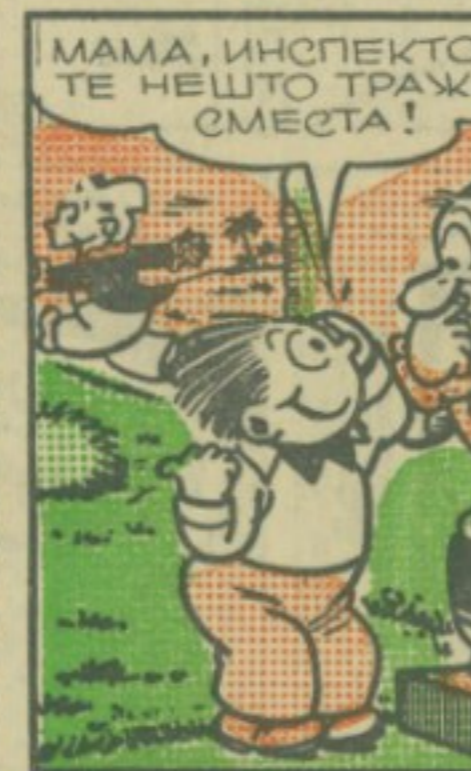
Онда је Бартон сам одабрао
људе за које је веровао да су
најпогоднији. Међу њима је
био и црнац Џек Сисон кога
су звали „Принц“. Ноћу 4. јула
пет рибарских чачаца је
испловило из тврђавице Ти-
вертон. После тешког и за-
билазног пута, избегавајући
британске патроле и ратне
бродове, Бартон и његови љу-
ди су се зауставили поред о-
бале недалеко од улаза у ма-
ли залив. Он је још једном о-
поменуо оне који се плаше да
одустану и то одмах, док још
има времена. Али је добио
једногласни одговор:

— Почнимо акцију.

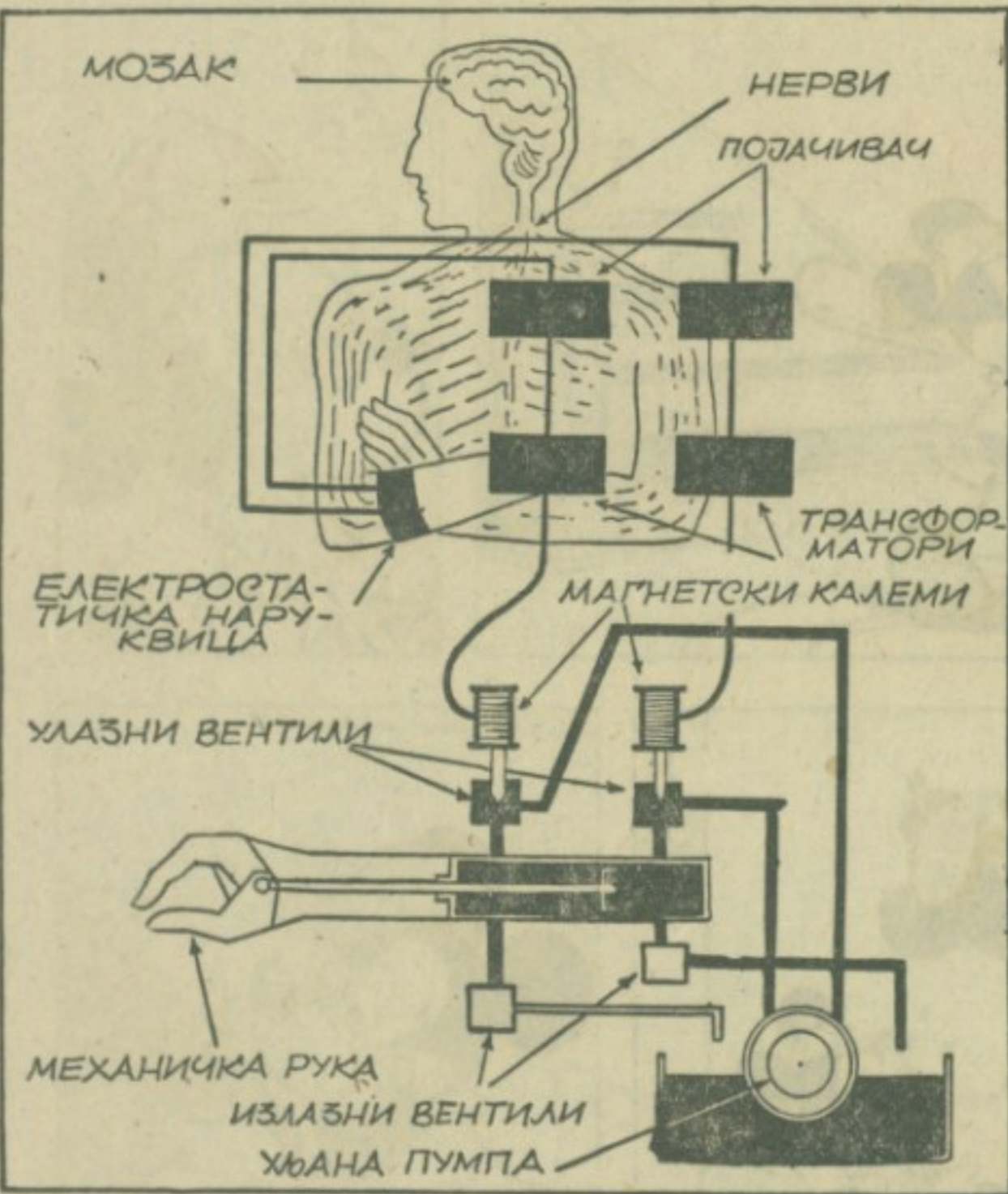
Отада се није уопште го-
ворило. Весла су била увијена
у крпе и овчју кожу да би
се пригушио њихов удар о
воду. Тачно у девет сати у-
вече 10. јула чамци су скли-
знули у воду по мрклом мра-
ку јер није било месечине.

Негде око поноћи су се про-
вукли поред фрегате „Еме-
ралд“ која се мирно љуљу-
шкала на јужном делу улаза
у залив.

Приближивши се обали од-
једном су чули топот коња.
Људи су брзо увукли весла
а Бартона су прошли ледени
жмарци. За тренутак је по-
веровао да су упали у замку.
Али звук се ускоро изгубио

Зали знасте?

СТРУЈА ИЗ МОЗГА ОДВОДИ СЕ ПРЕКО НЕРАВА И ЖИЦЕ У ВЕШТАЧКУ РУКУ, ТУ ЋЕ ОНА БИТИ ПОЈАЧАНА, ТРАНСФОРМИРАНА И ОДВОЂЕНА У МАГНЕТСКЕ КАЛЕМЕ. ОВИ ОТВАРАЈУ И ЗАТВАРАЈУ ВЕНТИЛЕ ХИДРАУЛИЧНОГ ПОСТРОЈЕЊА, КОЈЕ УПРАВЉА ПOKРЕТИМА ВЕШТАЧКЕ РУКЕ. НА ОВОЈ ОСНОВИ РУСИ ИЗГРАЂУЈУ ВЕШТАЧКЕ УДОВЕ.

НЕРВИ ПОКРЕЉУ ВЕШТАЧКУ РУКУ

Но што се ствара у лабораторијама у Москви и Лондону није само жеља будућности, него стварност. Ве штатка рука са вештачком шаком, слична је оној коју је носио витез Готфрид од Берлингена. По изгледу она није много другачија од технички чудесног дела средњовековног ковача или бравара. Једино: ова шупља рука скрива, за посматраче невидљив, мали технички уређај највеће прецизности. Од вештачке руке воде две танке жице у омотач који се прикључава до лактице. Кад човек пружи руку да дохвати неки предмет он мисли: "Сад ћу да узмем ову ствар". Његов мозак преко нерва изда тај налог његовој руци. Прсти се покрену, хватају предмет док не осете отпор тврде материје. И вештачка рука истога часа реагује на замишљене

покрете. У истом ритму, истом брзином. Као што нерви спроводе налог мозга у човечју руку, тако и преко жице стиже он до вештачке руке. Познато је да се у телу врше електрична струјања док се налог из "централне", мозга, пренесе на удове и органе. Свака нервна ћелија је мајусњи галвански елемент. Тек последњих година је префињена и најпрецизнија техника омогућила науци да тачно премери ова струјања.

Руси су на овом подручју нарочито напредовали. Совјетски научник Кобрински је мерењем утврдио да постоји директна веза између напона једног мишића и напона електричне струје која нервом стиже до њега.

Код вештачке руке сигналне струје се одводе кроз наруквницу, пролазе кроз појачиваче у унутрашњости вештачке руке и спроводе даље у релативно једноставну машинерију магнета у хидрауличном постројењу. Тако вештачка рука чини покрете савим сличне природним. Можда неће још дуго времена проћи а инвалиди ће моћи да добију делове тела чији покрети неће бити механички него ће се преносити електронским путем преко нерва.

У Лондону покушавају да усаврше вештачку ногу, у којој ће мала радарска справа неравнине тла аутоматски да изравњава мајусњим задебљањем или стањивањем.

За све ове тековине треба захаљити новој грани науке која се назива биоелектроника. Од ње очекују помоћ не само инвалидима него сви јер ће омогућити нове функције нервног система што може преиничити ритам целокупног нашег живота.

Са свих страна

Највећи немачки брод за риболов "Хесен" недавно је довршен. Тежак је 1222 тоне, дугачак 73 а широк 11 метара. На њему је уређена права фабрика за прераду рибе тако да без тешкоћа брод може да транспортује 70.000 килограма рибе одједном.

Нова скела снабдевана радаром, нарочито корисним у дане кад је магла, саобраћа на Рајни између Кенигсвинтера и Бад Годесберга. Дугачка 40 а широка 15 метара, ова скела може да превезе истовремено 360 људи и око 35 кола.

"Летећа" сала за операције је довршена у Савезној Немачкој Републици. Једна немачка компанија, да би омогућила хитнију помоћ становништву у мочварним, поплаћеним и тешко приступачним пределима, инсталира ла је у трупу једног хеликоптера операциону салу дугачку 6 а широку 3 метра. Ту се налазе сви инструменти и друге потребе неопходне за хитне хируршке интервенције.

"Недеља светлости" се по једанаести пут ових дана одржава у Есену. У главним артеријама овог великог индустријског града изложени су огромни панои састављени од хиљада електричних сијалица, којима су приказане сцене из чувених опера и балета.

Проблем...

Уклањање смећа из домаћинства је проблем који захтева бригу општинама свих великих модерних градова.

У Хамбургу је пронађен један нов начин за то: у једној великој стамбеној згради сви просипају смеће директно у једну специјално за то направљену пећ на мазут, с капацитетом од око 300 килограма дневно која подједнако добро сагорева кутије од конзерви као и флаше.

Несаломљив термометар

Догађа се да док термометар стресамо да би спала жива он исклизне из руке и раз-

бије се. Непријатност је утолико већа што га немамо кад је највише потребан, јер се ретко догађа да у кући постоји још један, а и због живе која је отровна.

Нови термометар од пластичне материје је недавно израђен. Само стуб где стоји жива је од стакла. Глава термометра је сва у жљебовима који спречавају да исклизне из прстију док се жива стреса. Мала дупа уграђена у пластичној материји омогућава да се лакше прочита температура.

ЉУБАВ ПРЕМА ЖИВОТИЊАМА

Недавно је у суду у Глендејлу, у Калифорнији, покренут поступак против Теб Хантера због тога што свог пса "туче, везује ланцем и принуђава га да клечи" како су га суседи оптужили. Хантер је примио више протестних писама у којима му, поред осталог прете да је тиме запечатити своју глумачку каријеру. Међутим, после тро-

часовне расправе установљено је да Хантер није мучио свог пса Фрица већ га је само лако ударао за време тренинга. Порота је донела одлуку да Хантер није крив чему је свакако много допринела и горња слика која недвосмислено показује да ова два бића не живе у непријатељству.

Водоравно: 1) хемијски елемент; 6) руда гвожђа; 8) Ужичанин; 9) полупроводна алатка; 11) справа за мерење притиска течних или гасовитих тела; 14) првак; 15) део животињског тела; 16) нота солмизације; 17) моменат, тренутак; 19) предлог; 20) слово латинице; 21) показна заменица; 22) река у Аустрији; 23) јунакиња једног Дизнијевог стрипа; 25) историјско место у Малој Азији; 26) енглеска титула; 27) предлог; 29) пејински наик; 32) обраћен простор за оцце; 33) света (турци); 34) један спорт; 37) део прста.

Усправно: 1) гас лакши од ваздуха; 2) иницијали аутора спева "Смрт Смаил-аге Ченгића"; 3) опера од Бизеа; 4) коњ; 5) велики мађарски композитор (1811-1886); 6) листопадно дрво; 7) линија пута; 8) страно женско име; 9) предлог; 12) град у СССР-у; 13) јуначки спев; 18) љут корен; 19) ча совник; 21) најмекши минерал; 22) страна света; 23) тресак, тутањ; 24) један континент; 25) острво на Јадранском мору; 26) слово латинице; 28) грчка богиња обмане; 30) стовно мушко име; 31) израз у музици; 35) енглески драмски писац (1856-1950); 36) египатски митолошки бог сунца.

1	2	3	4	5
Х	Б	А	Т	Т
Е	Р	А	С	Р
В	А	Е	А	О
А	С	Р	Е	П
Т	Е	Н	О	А
Е	Т	А		
И	Н	М	А	Т
С	С	Е	Р	З
Т	А	Л	А	П
О	Р			У
К				А
Н	О	К	А	Т

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Емона; 6) фризура; 8) ура; 9) ара; 11) Фернандел; 14) ан; 15) Ака; 16) но; 17) Кана; 19) ја; 20) рт; 21) ко; 22) бл; 23) брдо; 25) ка; 26) ово; 27) По; 29) Брагтоотен; 32) бок; 33) ера; 34) Коркица; 37) врана.
Усправно: 1) ерар; 2) ми; 3) ознака; 4) ну; 5) Арад; 6) Френк; 7) арена; 8) Уфа; 10) ала; 12) Нант; 13) на; 18) Арл; 19) Јод; 21) крос; 22) барок; 23) бронза; 24) опера; 25) кеб; 26) От; 28) она; 30) аков; 31) тека; 35) РР; 36) Ин.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Коректор

Сваки играч треба да напише три речи на свом парчету хартије не гледајући шта пише његов сусед. Пре почетка игре треба се одредити коју ћете реч писати — да ли оне које означавају цвеће, животиње или шта друго.
Први играч каже једно слово и сваки од играча мора да пречрта то слово у све три своје речи.
Претпоставимо да је један играч написао: ружа, љубичица и бела рада. Ако су изречена слова: а, р, б, значи остане му: -уж-, љу-и-чиц-, -ел- --д-.
Играч који први пречрта све слова у својим речима изгубио је игру.

МЕХУРИ ОД САПУНИЦЕ

Да бисте направили мехуре од сапунице послужите се било једном обичном сламком коју ћете на једном крају засећи унакрст, било правом лулом за прављење мехурова. Умочите засечен крај сламке у сапуницу пре него што почнете игру.
Поставите две столице тако да наслон једне буде према наслону друге и то на растојању од једног метра. Вежите обе столице канапом, као што се види на слици. Обележите по једну линију са обе стране канапа на око један метар далеко и станите ви на једну а ваш друг, прекопуца, на другу страну. Покушајте да један за другим пошаљете мехуре у противнички део преко канапа. За сваки мехур који пређе канап забележите по један поен. Први од вас ко постигне 25 поена биће победник.

ТЕЛЕГРАМИ

Можете да се забављате састављајући телеграме сеченим речима које сте изабрали из наслова новинских чланака и залепили их на лист беле хартије. Кад "телеграм" додате друговима добићете врло смешне реченице на које ће ваши пријатељи одговарати, лупајући главу да би се такмичили са вама у досетљивости.

Реп од магарца

Нацрта се на једном великом папиру силуета магарца и закачи за зид. Реп је нацртан и скројен засебно. Завезаних очију, сви играчи, један за другим труде се да реп поставе на право место. Онај ко га намести тачно, или бар приближно, у његов нормалан положај, победио је. Али често је резултат пун непредвиђености.

СКАКАЊЕ У КРУГУ

На један дужи конопал причврсти се гумени постољ или лопта везана у мараму. Пазите само, за ову игру не смеете узети неки тврди предмет оштрих ивица. Један од играча стане у средину круга који око њега начине оградни играчи. Он се лагано окреће око себе а истовремено и уже, и то тако да предмет везан за њега увек буде уздигнут од земље око 30 сантиметара. Остали играчи пази на уже и труде се да га преокоче кад лође до њих. Онај ко ногом закачи уже испала из игре. Игра се наставаља све док не остане само један играч. Као победник он прелази у средину и игра се наставаља.

... најстарије вино које се до данас сачувало има више од 1.600 година. Ам-

фора са овим вином била је нађена у околини Шпејера, у Источној Немачкој, приликом откопавања једне римске гробнице из III века наше ере. Вино се чува у Музеју вина у граду Шпејеру.

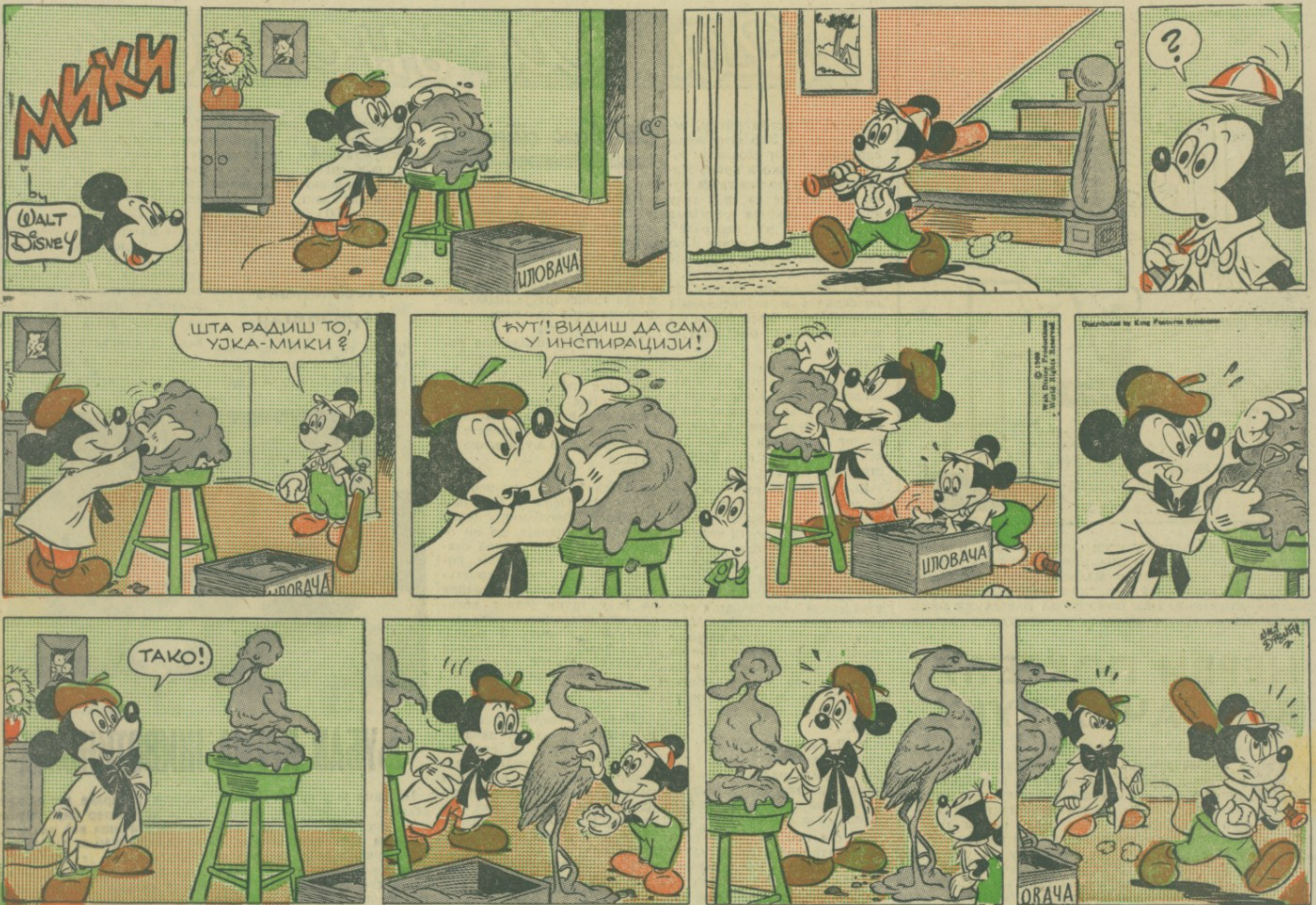
... китови и делфини имају најмасније млеко: оно садржи око 45 одсто масти што значи да је десет пута масније од крављег.

... најпознатији поларни истраживачи и путници по неистаним крајевима света били су људи који су имали око 40 година. Сматра се да су у том узрасту људи физички најздравији.

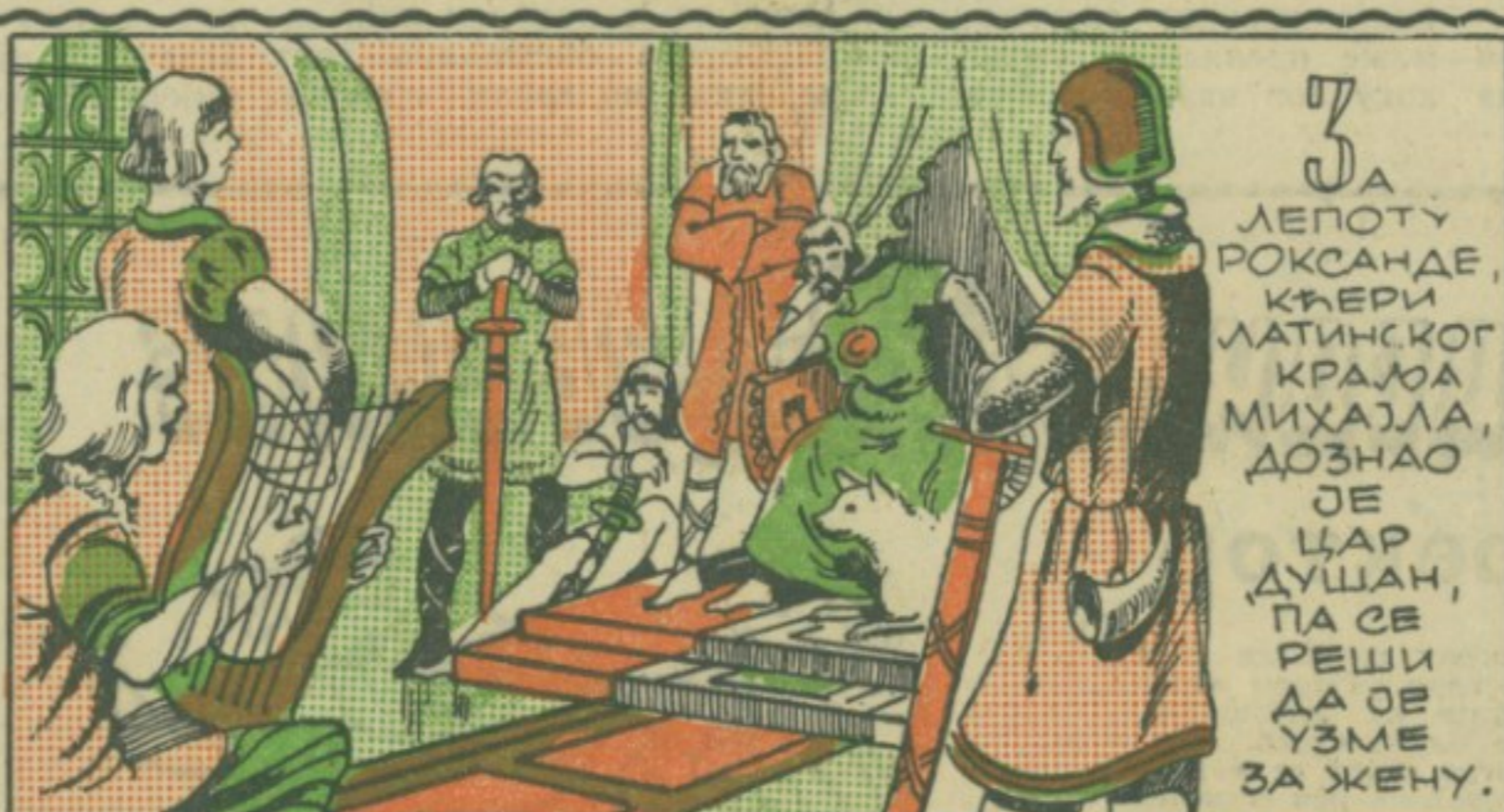
... према мишљењу стручњака, просечна тежина мушкараца на свету износи 64, а жена 56 килограма.

Томас Коријат, 1608. године, и то из Италије.

МИЛОШ ВОЈНОВИЋ

3
 ЗА ЛЕПОТУ РОКСАНДЕ, КРАЈЕРИ ЛАТИНСКОГ КРАЈА МИХАЈЛА, ДОЗНАО ЈЕ ЦАР ДУШАН, ПА СЕ РЕШИ ДА ЈЕ УЗМЕ ЗА ЖЕНУ.

Краљу Михајло је сјајно дочекао изасланике: недељу дана је гостио Тодора Везира и његову пратњу.

Кад је пало вече, Тодора Везира уведеше у једну дворану где није било светлости и изведеше Роксанду да је изасланик цара Душана види и претенује.

НАСТАВЉА СЕ